

ALUMINIJ

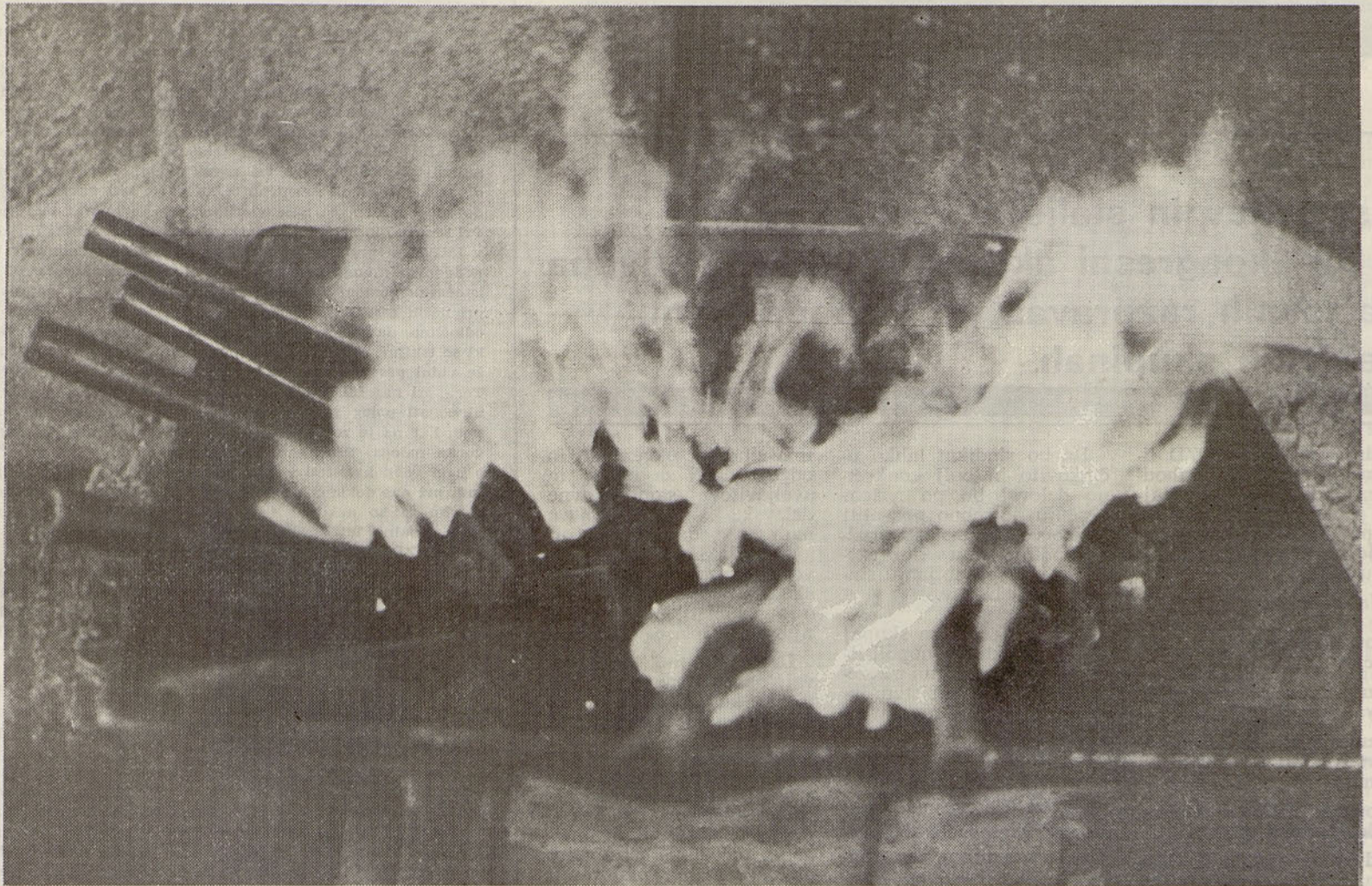
GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TOVARNE GLINICE
IN ALUMINIJA

LJUDSKA IN ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA
62250 P T U J
Trg svobode 1

ŠTEVILKA 10

OKTOBER 1978

XVI

Ogenj

Ob dnevu mrtvih

Spet se bliža dan, ko bomo vsi svoje misli posvetili našim najdražjim ter se poklonili njihovem spominu. Čas je zares neizprosno in gre nemoteno svojo pot, saj se vsi počasi bližamo našemu slovesu. Bliža se namreč dan, ko se bomo poklonili našim najdražjim, prav tako pa se bomo oddolžili našim junakom in herojem, kot tudi vsem tistim, ki ležijo daleč v stran od svoje domovine, ki so jo tako ljubili in so zato tudi mnogi morali umreti v najlepših letih svojega življenja. Mnogi bodo ta dan poromali tudi v kraje kjer ležijo njihovi posmrtni ostanki to je daleč tja v Mauthausen, Oswienčin, Auschwitz, na Rab ter v Begunje in Drago k Urhu in v Dachau ter še ne vem kam vse, saj je po našem širnem svetu raztresen pepel upepeljenih žrtev nacizma in fašizma. Prav na dan mrtvih se bomo zbrali tako pred grobovi

naših umrlih svojcev, kot pred raznimi spomeniki in obeležji iz naše NOV, skratka povsod tam, kjer so naši mnogi predniki pustili svoja dragocena življenja, kot pravi hlapci Jerneji, ki so iskali svojo pravico, pa so dočakali smrt.

ko gatl. rdgov eniat umlhweniat rdgom
Žal se še danes v mnogih deželah sveta bije kruti boj za pravice ter svoboščine ljudi, ki jih tirani kruto zatirajo pri čemer umirajo res prav nedolžni otroci in žene ter starci, ki si ne morejo pomagati, so pa žrtve neusmiljene bitke med tistimi, ki si menda iz želje po avanturizmu in prevladi ne vedo početi kaj drugega, kot ubijati nedolžne ljudi. Zato se naj prav ob tem zamislimo tudi na izredno lepo napisana gesla in moč lepe misli, ki so zajete v povelju Združenih narodov, pa so žal malokomu mar, saj so prav mnogi

državniki pozabili na tisto najbolj aktualno o človeških svoboščinah in pravicah. Res se lahko zaskrbljujoči danes sprašujemo, kaj še nam sploh zagotavlja trajen mir ter tiste prave svoboščine in resnično spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

Ob vseh žalnih svečanostih ob dnevu mrtvih, kot tudi ob vsaki drugi priložnosti pa smo dolžni poudariti, da smo se vsi skupaj vedno ter povsod dolžni z vsemi razpoložljivimi silami upreti nasilju ter podpirati tista prizadevanja za katera lahko trdimo, da so pravična borba za napredne ideale ter trajno uveljavitev vsega naprednega.

Zato naj bo prav dan mrtvih tisti dan v letu, ko se bomo vsi spomnili na vse tiste, ki smo jih ljubili in imeli radi — to je od najdražjih svojcev pa vse do tistih, ki so krvaveli v strašnih mukah za to, da bi nam preživelim bil lepši dan v dragoceni svobodi. SLAVA VSEM MRTVIM!

F. MEŠKO

Iz livarne v Trbovljah

Usmeritev in stališča sindikata v predkongresni aktivnosti – izoblikovana na javnih razpravah po samoupravnih delovnih skupinah

Sindikat bo v TOZD livarna Trbovlje v prihodnjem obdobju posvetil največ pozornosti realizaciji ukrepov za odpravo izgube, ki je nastala v prvem polletju 1978.

Na zboru delavcev, kakor tudi po samoupravnih delovnih skupinah so bili sprejeti naslednji ukrepi:

- zagotoviti polno obratovanje livnih strojev
- znižati izostanke, predvsem bolniške na minimum
- omejiti nadurno delo na še opravičljivo mero
- dvigniti storilnost dela na vseh področjih poslovanja in proizvodnega procesa z večjim izkoriščanjem delovnega časa in uvajanjem mehanskih sredstev za delo
- z odrejanjem osebne odgovornosti za izvrševanje nalog pri realizaciji gospodarskega načrta.

Da bo sindikat lahko učinkovito in bolj konkretno deloval bo po našem mnenju potrebno posvetiti veliko več pozornosti družbenopolitičnemu izobraževanju in usposabljanju sindikalnih delavcev.

Sindikat se mora skupaj z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami zavzemati za družbeni sistem informiranja, ki zagotavlja nemoten pretok informacij, predvsem povratnih. Ker obojestransko obveščanje pogojuje uresničevanje delegatskega načina odločanja. Zato moramo vzpodbuditi k delu samoupravne delovne skupine v TOZD, obenem pa pripraviti k sodelovanju čim več delavcev pri obveščanju na nivoju podjetja TGA.

V sklepkih VIII. kongresa Zveze sindikatov Slovenije

ima sindikat obveznosti in odgovornosti za razvoj in uveljavitev samoupravne delavske kontrole. Praksa nam kaže, da osnovna organizacija sindikata po izvolitvi samoupravne delavske kontrole ne razpravlja o problematiki in vsebini njihovega dela.

Dejstvo je tudi, da ni dovolj opredeljena vloga sindikata kot organizacije, ki naj bi spodbujala razvoj delavske kontrole.

Aktivnost osnovne organizacije sindikata na področju uresničevanja zakona o združenem delu je nepretrgana naloga s posebnim povdarkom na planiranju dohodkovnih odnosov, produktivnosti in življenjskimi pogoji delavcev. Ugotavljamo, da na tem področju osnovna organizacija sindikata ni opravila svoje naloge. Zato mora sindikat z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami z vso resnostjo pristopiti k delu.

Osnovna organizacija sindikata je aktivno sodelovala pri sestavi sporazuma o delitvi dohodka in sredstev za osebne dohodke. Tu nas čaka veliko dela okrog nagrajevanja po delu predvsem režijskih delavcev, ker v sedanjem sporazumu še nimamo rešeno. Naloga sindikata je, da na tem področju aktivno sodeluje.

Predsednik OOS TOZD livarna lahkih barvnih kovin Trbovlje:

Anton Kalšek

Sedaj pa že lahko mirno trdimo, da je dopustniško vzdrušje mimo in, da smo se zopet vrnili na svoja delovna mesta z željo, da do konca leta z vso zavestjo in odgovornostjo storimo vse, da vsaj nekoliko nadomestimo izgubljeno. Tudi v uredniškem odboru in v svetu za glasilo »Aluminij« člani niso stali križem rok. Medtem, ko uredniški odbor brez predaha deluje, saj se tukaj ne sme poznati čas dopustov, pa se je sestal na svoji prvi seji že tudi svet za glasilo »ALUMINIJ«, čeprav sicer nekoliko okrnjen, pa vendar kljub temu v toliki številčnosti, da je lahko razpravljal o programu dela. O tem bi naj danes tudi najprej spregovorili nekaj besed, saj so stališča ter mnenja nekaterih članov sveta bila konkretna in zelo objektivna.

Tej seji so prisostvovali tudi člani uredniškega odbora (čeprav ne vsi) in je zato v tej smeri tudi lažje tekla razprava, ki je sicer bila za prvo sejo skromnejša, vendar pa je dala slutiti, da so v svet prišli resnično le tovariši in tovarišice, ki so realno in s kritičnimi očmi gledali na dosedanje izhajanje našega glasila in na to, kaj bo v prihodnje potrebno napraviti, da bo glasilo pestrejšje in, da bo v resnici tisto, kar delavec — bralec od njega tudi pričakuje.

Tu prav gotovo v celoti držijo besede, ki govorijo o tem, da svobodno odloča le celotno in pravočasno obveščen član delovne skupnosti. Ena izmed glavnih načel in smernic dela sveta za glasilo je v tem, da se sleherni član sveta aktivno vključi v oblikovanje glasila, ter s svojimi prispevki in pridobivanjem novih sodelavcev pripomore k temu, da bo naše glasilo boljše, kvalitetnejše in kar je še pri vsem najbolj važno, da bodo vsi resnično dobro in pravočasno o vsem obveščeni. Resnično težko pa je biti pravočasno in dobro obveščen, če naše glasilo izhaja le enkrat mesečno. Pri tem naj le na kratko omenim, da so v Slovenski Bistrici v IMPOL-u pravkar že prešli na štirinajstdnevnik, kar bo nedvomno mnogo pripomoglo k hitrejšemu obveščanju in istočasno pomeni krepak korak naprej, ki so ga napravili pri naših sosedih. Res je tudi to, kar je še kako važno in odločilno, da imajo tam odgovorno urednico profesionalko, ki se izključno ukvarja le s tem področjem in zato so tudi že vidni prvi rezultati takega planskega dela v tej smeri. Tega pri nas žal še nimamo in se na žalost moram s tem ukvarjati poleg svojega rednega izmenskega dela osebno sam, kar pa je zelo težka in zahtevna, predvsem pa odgovorna naloga. Prav zato pa tudi še ne moremo govoriti o kaki večji kvaliteti glasila in to vse dotle, dokler ne bo tudi pri nas dokončno rešeno vprašanje informativne službe, ko se bo nekdo s tem področjem ukvarjal resnično profesionalno in, ko bo dovolj kvalitetnih dopisnikov iz vseh TOZD, iz KS ter DPO in iz območja občine Ptuj.

Če ne bomo hitreje delali v tej smeri se nam to utegne maščevati, zato moramo vsi stremeti za tem, da se to končno uredi tudi v naši DO. Naj pri tem še omenim tisti del besed, ki jih je izgovorila odgovorna urednica »METALURGA« ob najavi, da bo odslej »Metalurg« štirinajstdnevnik in IMPOL-u, da bi glasilo lahko bilo mnogo pestrejšje, če bi se veliko bolj oglašali sodelavci s prispevki ter koliko bolj bi se tako lahko medsebojno spoznavali in se seznanjali z našimi vsakodnevnimi problemi ter težavami, pa tudi uspehi.

Enako velja za nas, saj sem nešteto krat pozival k sodelovanju nove sodelavce, pa žal ni bilo kaj prida odziva, čeprav se stanje iz meseca v mesec boljša, kar pa je za nas že tudi uspeh. Zato menim, da je stališče sveta za glasilo »Aluminij«, da se zavzemamo za čimvečje število sodelavcev iz TOZD in DS SS še kako na mestu in resnično tudi vodi k željenemu cilju, da bi naše glasilo bilo čimboljše.

Če bi imeli dovolj gradiva od naših sodelavcev in od vas dragi sodelavci v TOZD in DS SS, bi tudi mi lahko v najkrajšem času prešli na štirinajstdnevnik ob povsem enakih stroških, kot jih imamo sedaj, pa tudi kvaliteta bi bila precej na višji ravni. No o tem bomo še razmišljali, želimo pa si še tudi vaših mnenj o tem pomembnem vprašanju.

Napravili smo že tudi predlog plana porabe sredstev za glasilo »Aluminij« za leto 1979, ki ga mora še potrditi DS TGA. Predvideni stroški bi naj za leto 1979 znašali okrog 550.000 dinarjev, to je pa že precejšnija številka. Seveda bomo tudi o stroških tiskanja in honoriranja naših sodelavcev poročali v našem glasilu in tako vse seznanili o problemih ter o stroških za tisk in honorarje.

Pripravljamo tudi nekaj sprememb pri honoriranju, saj bi naj bil za to poseben pravilnik, po katerem se bo dosledno poslovalo. Ob koncu bi želel, da bi se le ojunčeni in res pričeli sodelovati pri oblikovanju našega skupnega glasila, saj bomo le tako dosegli zastavljen planiran cilj — čimboljše glasilo ter čim več sodelovanja z vami in čim več svežih novic iz TOZD, DS SS in KS.

Do prihodnjic lep pozdrav ter obilo uspehov pri vsakdanjem delu po končanem letnem dopustu.

Vaš urednik

Sezona za varnost

pri delu je vedno!

Modernizacija livarne I. faza

Osnovni problem aluminijске industrije v Jugoslaviji in tudi v TGA je nedoseganje normalnih poslovnih učinkov. Medtem, ko delajo ostali proizvajalci primarnega aluminija z izgubo, posluje TGA Kidričevo na meji rentabilnosti. Poslovni uspeh je rezultat zunanjih in notranjih dejavnikov med katerimi so odločilnega pomena: proizvodni program, prodajne cene, cene surovin in električne energije, doseženi normativi, storilnost dela. Od izbire proizvodnega programa je v veliki meri odvisen poslovni uspeh. To je bilo vodilo, da so bili v letih 1976 in 1977 izdelani razvojni programi za uvedbo proizvodnje oz. litja takšnih proizvodov, ki temeljijo na racionalni porabi energije in surovin, nizki porabi dela, akumulativnejši proizvodnji in višjih prodajnih cenah. V TGA pa nastopa tudi potreba po odpiranju novih delovnih mest, kjer je potreben manjši delovni napor in se delo opravlja v ugodnejših klimatskih pogojih. Na takšnih delovnih mestih se lahko zaposlijo za delo manj zmožni delavci, ki jih je sedaj v TGA okrog 200. Samoupravni organi so razvojne programe pregledali in odobrili sredstva za izdelavo investicijskega programa in projektov.

Februarja 1978 je investicijski sektor izdelal investicijski program za projekt »Modernizacija livarne — I. faza« v katerem so bili obdelani naslednji postopki za litje in predelavo aluminija: litje ozkega Al traku in nadaljnja predelava v rondelice, litje Al žice in litje širokega Al traku. Za boljše spoznanje proizvodnje je podan kratak povzetek investicijskega programa.

OPIS PROIZVODOV

Ozek litni trak — rondelice

Iz livne in valjarniške linije dobimo kolute traku premera 1500 mm. Trak je širine od 100 do 250 mm in debeline od 3 do 12 mm, odvisno od nadaljnje predelave v rondelice.

Rondelice so polizdelek iz aluminija in jih uporablja predelovalna industrija za proizvodnjo tub, doz in aerosolov. Program rondelic obsega okrogle rondelice — polne, okrogle rondelice — votle in pravokotne rondelice.

Lita Al žica

Proizvod linije za litje žice je Al žica premera ϕ 9,5 mm, ki se nadalje predeluje z hladnim vlečenjem v žico manjših premerov.

Širok litni trak

je polproizvod, ki se uporablja v predelovalni industriji aluminija za proizvodnjo hladno valjanih trakov pločevine in za Al folijo. Širina traku je od 800—1600 mm in debeline od 6—10 mm.

TEHNOLOSKI PROCES

Proizvodnja ozkega Al traku in rondelic se sestoji iz kontinuiranega litja traku in izsekovanja rondelic. Za pripravo tekočega Al se bodo uporabljale 20 t talilne mazutne peči in 16 t livne elektro peči. Tekoči Al se vodi preko kanalov v livni stroj. Iz livnega stroja dobimo trak širine 250 mm in debeline 25 mm, ki ga vodimo skozi toplo in hladno valjarno, da dobimo ustrežno debelino. Navitega v kolute prenesemo na izsekovalni avtomat, kjer se izsekujejo rondelice. Rondelice se še termični in mehansko obdelajo in zapakirajo v 25 kg škatle ali 50 kg vreče.

Tudi proizvodnja Al žice temelji na kontinuiranem litju aluminija na posebnem livnem stroju. Iz livnega stroja izstopa palica trapeznega profila, ki potuje v valjarno in se na osmih parih valjev preoblikuje v žico premera 9,5 milimetra. Žica se navija v kolute in transportira v skladišče.

Priprava tekočega Al za litje širokega traku se vrši v dveh talilnih pečeh (20 t) in v livni peči. Litje širokega traku teče kontinuirano in je možno obratovati po več dni skupaj, brez da se litje prekine. Liti trak se od livnega stroja vodi med dvema vodilnima valjema do navijalcev, kjer se navija v kolute.

PRODAJA PROIZVODOV

Novi obrat omogoča letno proizvodnjo cca 5000 t rondelic, 5000 t lite žice in 10.000 t širokega traku. Proizvode bomo plasirali na domačem tržišču in delno v izvoz. Nadaljnja predelava žice in širokega traku se bo vršila v IMPOL-u.

LOKACIJA

Za proizvodnjo omenjenih polproizvodov iz tekočega Al bo postavljena nova dvoladijska hala 40x100 metrov z dvema žerjavoma nosilnosti 10 t. Hala bo locirana na južnem delu tovarniškega zemljišča 220 m vzhodno od elektrolize. Ob proizvodni hali bodo postavljeni tudi vsi spremlja-

joči objekti kot so: upravni prizidek, trafo postaja, vodnjaki za tehnološko vodo itd.

FINANCIRANJE

Predračunska vrednost investicije je 260.000.000

Gradbišče bodoče modernizirane livarne

din. Od tega je 220.000.000 za osnovna sredstva, 19.000.000 za trajna obratna sredstva in ostalo kot prispevek za energetiko, interkalarni obresti in zavarovanje. Sredstva so zagotovljena v obliki kredita KB Maribor, kreditov dobaviteljev in lastna sredstva.

Istočasno z izdelavo investicijskega programa, so bili v teku tudi postopki za pridobitev uvoznih dovoljenj za opremo, ki je v Jugoslaviji ne proizvajamo. Tako bodo livno — valjarniške linije uvožene iz Avstrije in Francije, izsekovalni avtomati iz ZR Nemčije in peči iz Svice.

Delavski svet TOZD Predelava aluminija je na svoji seji dne 18. 5. 1978 sprejel in potrdil investicijski program in s tem omogočil realizacijo ciljev, ki so navedeni v investicijskem programu. Za vodenje investicije je pooblastil sektor investicij v DSSS TGA.

V mesecu juliju sta skupina za vzdrževanje gozdov in TOZD Promet pričela s čiščenjem prostora za gradbišče. Septembra je SGP Konstruktor iz Maribora pričel postavljati gradbišče in opravljati vsa ostala dela za pričetek gradnje. Gradnja objekta se je začela v mesecu oktobru in bo gradbeni del končan predvidoma septembra 1979.

V najkrajšem času bo naročena tudi vsa potrebna oprema, da se bo lahko pričelo z montažo in poizkusnim obratovanjem.

V času izdelave opreme bodo naši delavci, ki bodo delali na teh napravah, poslani na šolanje k proizvajalcem opreme, kjer bodo spoznali stroje in naprave in praktično delo na njih, da bodo lahko po končani montaži pričeli uspešno delati v naši tovarni.

Pričetek redne proizvodnje v novem obratu je predviden v mesecu septembru 1980, vendar bo potrebno za realizacijo ciljev zapisanih v investicijskem programu dobro sodelovanje vseh TOZD in služb v naši OZD.

Z. G.

Naš odnos do dela in sredstev

● Predčasno zapuščanje dela — Neodgovorna skrb za delovna sredstva — Kdor si prisvaja naše proizvode, jemlje sodelavcem

»Ko delavci v združenem delu uresničujejo pravico do dela z družbenimi sredstvi, so vzajemno odgovorni, da v svojem skupnem in splošnem družbenem interesu ta sredstva družbeno in ekonomsko smotrno uporabljajo in jih kot materialno osnovo svojega in celotnega družbenega dela nenehno obnavljajo, povečujejo in zboljšujejo ter svoje delovne obveznosti vestno izpolnjujejo.« Tako piše v 15. členu Ustave

sti ipd. To poznamo tudi v TGA že od vsega začetka poslovanja in nihče ne bi tega obišal na veliki zvon, če to že ne bi presešlo okvirjev normalnega stanja. Na žalost pa ugotavljamo, da se stvari ne izboljšujejo, nasprotno vsak dan več je nediscipline, predčasne odhajanja iz službe, pijančevanja, nestrokovnega dela itd.

Ne bi rad, da mi bralec očita pretiravanje ali površno gledanje na te prob-

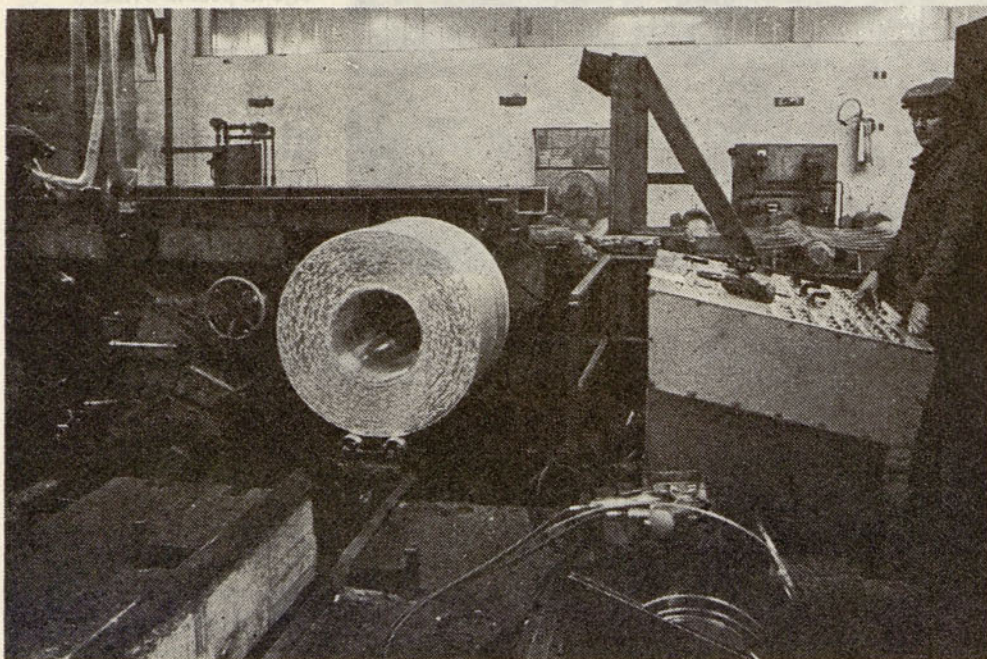
ka, torej prekinitve tokokroga na celici 228, katera se je zaradi enostranskega napajanja na eni strani preveč kadila, na drugi strani pa preveč grela. Če nekaj dni se je, sicer dobra in zdrava celica, morala odločiti za »prekinitve dela«. Na pregreti strani je naredila luknjo, skozi katero je odtekal elektrolit in aluminij.

Elektrolizerji v nočni izmeni, ki so se vso noč tru-

Seveda sta to samo dva primera od množice podobnih. Se bo začelo kaj obračati na bolje, se bomo osvestili in končno spoznali, da je vse to kar nas obdaja last nas vseh in da je pojem državna lastnina samo preteklost. Čas je, da spoznamo, da tisti, ki nese mimo vratarja ukradeno kladivo ali skozi gozd pro-

ti ograji cevi za vrtno ograjo doma, nese naše stvari in da je okradel nas vse. Če bi kradel nam doma ali sosedu, ga prav gotovo ne bi tako neprizadeto opazovali, kot ga tu, čeprav je prekršek v bistvu isti. Naša socialistična zavest, kdaj se boš zbudila?

S.P.

Iz valjarne v IMPOL-u

SRJ iz leta 1974. Lepo, konkretno in razumljivo.

Da so ustavi prilagojeni tako zakon o združenem delu kot vsi naši samoupravni akti je jasno. Teoretično je torej vse brezhibno, vse imamo lepo napisano — spravljen na papir. Tudi sankcije za nepravilen odnos do družbene lastnine so v naših aktih predvidene. In kako je v praksi? Iluzija bi bila pričakovati idealno stanje. Povsod poznajo kršitve delovne discipline, malomarno opravljanje delovnih dolžno-

leme, zato bom postregel z nekaj konkretnimi primeri. V nekem našem obratu je večja skupina delavcev odšla domov že ob 11 uri, čeprav bi morali delati do 14. ure, brez kakršnegakoli vprašanja ali vednosti svojih nadrejenih. Nepravilen odnos do dela je očiten, toda kaj bi bilo, če bi nenedoma te delavce potrebovali in bi zaradi njihovega predčasnega odhoda nastala v podjetju velika škoda. Njihov odnos do sodelavcev, TGA in družbe je skrajno malomaren in nesprejemljiv za našo ureditev. Naša družba, ki goji zaupanje v človeka — delavca, si takšnega odnosa prav gotovo ne zasluži.

V elektrolizi A so delavci dvigovali katodno omaro iz ležišča in po vsej verjetnosti zaradi malomarnosti odtrgali fleksibil od tokovodnika. Najbrž niso dovolj izrinili železne tračnice iz ležišča v katodni omaro in le-ta je povzročila prekinitve fleksibila od tokovodni-

dili, da bi jo obdržali pri življenju, so to nevhvaležno nalogo zjutraj prepustili delavcem, ki so za to opravilo bolje opremljeni. Leti so to nalogo vzeli dokaj neresno in posledica je bila, da je poleg tega, da je šla ta celica iz pogona, morala biti potopljena v topilo še njena sosedka za dva dni, celotna elektroliza pa je bila izklopljena za 50 minut. Vse to zaradi tega, ker se je nekemu zdelo, da je odhod k malici ob 9. uri pomembnejši kot nemotena proizvodnja. Precejšnja škoda je nastala, sem sklepal, ko sem razmišljal o tem, koliko bo zopet manj proizvedenega aluminija. V poročilu komisije, katero je imenoval glavni direktor, je napisano: »Škoda znaša cca 72,050,00 din«. Nekaj mi pri vsem tem ni jasno, ali nimam pojma o osnovah matematike, ali pa je s poročilom nekaj narobe. Najbrž bo potrebno to poročilo za kakšno ničlo korigirati.

Kako smo poslovali?

Iz tabele I in II je razvidno, kako smo poslovali v mesecu septembru 1978.

Indeks 1978/1977 prikazuje odnos dosežene proizvodnje napram proizvodnji v istem obdobju lanskega leta.

I. DINAMIKA PROIZVODNJE — INDEKSI FIZIČNEGA OBSEGA

Obrat	Plan	Doseženo		
		mesečno kumulat. 78/77		
A. GLINICA				
1. Izluženo				
— avgust	100	114	110	103
— september	100	100	109	103
2. Kalcinirano				
— avgust	100	120	108	101
— september	100	134	110	105
B. PROIZVODNJA ALUMINIJA				
3. Elektroliza A				
— avgust	100	99	98	98
— september	100	98	98	98
4. Elektroliza B				
— avgust	100	99	97	98
— september	100	97	97	98
5. Anodna masa				
— avgust	100	99	97	76
— september	100	98	97	80
C. PREDELAVA ALUMINIJA				
— avgust	100	96	96	99
— september	100	99	96	99

II. PRIKAZ PORABLJENIH SUROVIN NA ENOTO PROIZVODA — IX/1978

Na 1 tono proizvoda	Plan	Indeks	
		september	I-IX/1978
1. GLINICA			
Al hidrat — Al₂O₃			
— boksit	100	100	102
— NaOH	100	99	102
— para	100	93	97
— El energija	100	96	90
2. PROIZVODNJA ALUMINIJA			
Hala A			
— glinica	100	100	100
— anodna masa	100	100	101
— kriolit	100	108	134
— Al fluorid	100	111	100
— El. energija	100	101	102
Hala B			
— glinica	100	100	100
— anodna masa	100	101	100
— kriolit	100	39	117
— Al fluorid	100	89	83
— El. energija	100	102	103
Anodna masa			
Za domačo porabo:			
— petrolkoks	100	99	100
— katranska smola	100	101	101
— El. energija	100	94	90

DOPISUJTE

V

„ALUMINIJ“

Za medsebojno spoznavanje in utrditev tovarištva

Čeprav je od referenduma za priključitev livarne lahkih barvnih kovin iz Trbovelj k naši DO, kot TOZD minilo že precej mesecev, smo dosedaj še vedno vedeli bolj malo o tem našem TOZD-u (vsaj pretežno večina). Zato ni nobeno naključje, če sta se sindikalni organizaciji TOZD livarne Trbovlje ter naša sindikalna organizacija TGA dogovorili za organizacijo tovariškega srečanja, ki bi bilo prvo na Čebinah nad Trbovljami, povratno pa enkrat prihodnje leto pri nas v Kidričevem.

No in do te realizacije je prišlo v soboto, dne 16. septembra 1978, ko so trije avtobusi naših delavcev iz vseh TOZD in DS SS zjutraj ob 6.00 uri krenili izpred restavracije v Kidričevem proti Trbovljam. Vsa mesta v avtobusih niso bila zasedena, to pa predvsem zato, ker se tega srečanja ni udeležilo večje število naših tovarišev in tovarišic, čeprav so se predhodno prijavili in so na osnovi teh prijav bili naročeni tudi trije avtobusi. Menim, da bo v prihodnje le potrebno pobrati ustrezno kavcijo, ki se v slučaju neupravičene udeležbe ne vrača temveč se priloži k sredstvom za plačilo avtobusa, saj take neresnosti in neodgovornosti v prihodnje ne bi smelo biti.

No, in če sem že pri tem, še samo besedo ali dve o nekaterih kritikah, ki so se pojavile v nekaterih TOZD in o govoricah, ki so jih nekateri raznašali. Slišati je namreč bilo, da so bili za to srečanje izbrani določeni ljudje in, da večina kolektiva za to srečanje sploh ni vedela. Ne vem v celoti, kako je bilo v vseh TOZD-ih, saj smo v TOZD tovarna glinice bili o tem obveščeni vsi in sem celo sam iskal med delavci prijavitelje za to srečanje, saj so nam celo naši vodje obratov vpisali v knjigo dnevnih poročil, ki jih imajo vodje izmen, da naj zberemo čimveč delavcev za to udeležbo, saj je bilo za TOZD glinico predvidenih okrog 30 delavcev iz vseh izmen in dnevne skupine. Žal pa jih tudi pri nas nismo dobili toliko, kolikor bi jih lahko šlo, ker pač nihče ni hotel pustiti 8 ur, ker tisti, ki niso delali ne bi imeli plačanih ur. Zato so se javili predvsem 8-urni to je dopoldanski delavci ter tisti, ki so bili prosti in, ki so delali dne 16. 9. 1978 v nočni izmeni.

Toliko o tem, da se ne bi govorilo o skrivnostih, če pa je v kateri TOZD to bilo, pa se naj to razčisti na njihovih sestankih. Pa se povrnimo k našemu potovanju v naš novi TOZD livarno lahkih barvnih kovin Trbovlje.

V Trbovlje smo prispeli nekaj po 8. uri, kjer so nas na železniški postaji pričakali nekateri tovariši, ki so nas kot vodiči nato v avtobusu seznanjali z zgodovino mesta, o njihovi industriji, znamenitostih in podobno. Ko smo prispeli pred muzej revolucije, so nas pričakali mnogi družbenopolitični delavci z direktorjem TOZD na čelu in nas pristrčno pozdravili ter nam zaželeli prijetno bivanje v njihovem mestu. Takoj za tem smo si ogledali muzej, ki je izredno bogat, saj vemo, da imajo prav v Trbovljah bogato

kmečki hiši ter si tudi kupili razne spominke na ta dogodek. Prijeten sončen dan nam je napovedoval, da bo to naše prvo tovrstno srečanje z novimi delovnimi sotovariši iz našega novega TOZD-a resnično prijetno in enkratno, kar je tudi v resnici bilo.

Krenili smo proti vrhu h koči pod Javorjem, kjer so nas že čakali ostali tovariši in tovarišice, ki delajo v livarni in so to soboto imeli prav zaradi tega srečanja prost dan. Po pozdravnem nagovoru z željo, da se kar najbolj prijetno in sproščeno počutimo v

Prav pristrčno je bilo vzdušje, resnično tovariško, saj so se vsi vodstveni in vodilni delavci z direktorjem TOZD na čelu zelo prijazno pogovarjali z vsakim, ki je pač z njimi navezal razgovor ter želel kaj več izvedeti iz prvih rok, kot temu radi pravimo. Tukaj ni bilo razlike kdo je kdo, ali je delavec za livnim strojem ali čistilec odlitkov, ali je direktor ali kdokoli drug.

Bilo je resnično pravo tovariško medsebojno izmenjavanje mnenj in stališč. Ker imajo pri koči pod Javorjem tudi razne

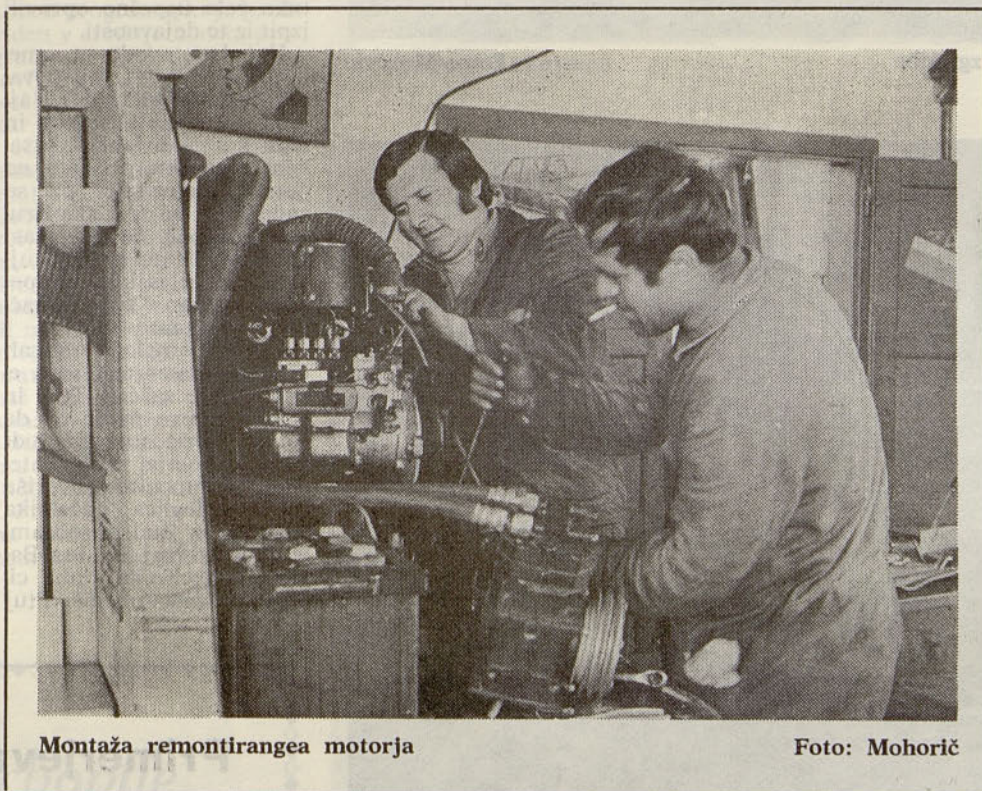
višjo točko nad kočo, od koder je prekrasen razgled na zasavske hribe, vse tja do vrha Triglava.

Čas je neusmiljeno hitel in vse bolj se je bližala ura, ko se je bilo treba posloviti od prijaznih livarjev iz Trbovelj ter kreniti v smeri Kidričevega. Predvsem tudi zato, ker so nekateri tovariši imeli še neko delo. Pristrčni stiski rokovo spoznanjih prijateljev — sodelavcev, je marsikomu povedal mnogo več, kakor kakršnekoli besede. Oboji zadovoljni z resnično lepo preživetim dnevom na nadmorski višini preko 900 metrov so si še zaželeli srečno in na svidenje prihodnje leto pri nas v Kidričevem, kjer bo prav tako nadaljevana tradicija dobrih tovariških odnosov med DO TGA in našim TOZD-om livarno iz Trbovelj. Sedaj smo končno ena družina in kot taka moramo tudi skupno reševati vse nastale probleme, ki nas tarejo.

Priporočam vsem, ki še naše nove TOZD livarne v Trbovljah niso videli, da si jo v skupinskem izletu ogledajo ter spoznajo naše sotovariše in jih vidijo pri njihovem, nič kaj lahkem delu, saj jih bodo pristrčno sprejeli, kot so to do sedaj že vse, ki so k njim prišli.

Avtobusi z nami so srečno prispeli na naše domove, v nas pa je le ostalo eno spoznanje več, da nas ne morejo ločiti nobene krajevne meje, kajti naši zastavljeni cilji so, kot sem že povdaril enaki in enotni. Vsem, ki so nas v Trbovljah tako pristrčno sprejeli, še enkrat v imenu vseh udeležencev tovariškega srečanja, pristrčna hvala ter na svidenje prihodnje leto pri nas v Kidričevem.

France Meško

Montaža remontirane motorja

Foto: Mohorič

tradicijo delavskega boja za svoje pravice. Tam so nam v kratkem povedali celoten potek njihove zgodovine, nakar smo si v groben ogledali razstavljene dokumente. Verne in originalne priče težkega ter hudega boja delavcev v teh revirjih za svoje delavske pravice.

Če bi si hoteli ogledati podrobneje vse, potem bi bil dan premalo, če seveda želiš videti in prebrati vse, kar je razstavljeno v tej mogočni zgradbi. Ker precej udeležencev tovariškega srečanja iz naše DO še ni videlo livarne, so si jo želeli ogledati, žal pa ta dan niso delali, pa so tako lahko videli le stroje in odlitke ter podobno.

Takoj zatem smo krenili proti vrhu v smeri zgodovinskih Čebin, kjer je bil v aprilu mesecu leta 1937 ustanovni kongres KPS. Po podrobni obrazložitvi tega zgodovinskega pomena so si mnogi, ki še niso videli muzeja, le-tega ogledali v

svežem, čistem in ostrem planinskem zraku, nam je vsem teknila izvrstna malica. Pričeli smo se med seboj spoznavati ter menjavati mnenja in določena stališča o tem in onem.

Beseda je dala besedo in nova poznanstva ter prijateljstva so rodila uspehe. Mnogi so dobili nove delovne sotovariše in dobre prijatelje, saj nas dejansko vse skupaj enotno veže skupni uspehi bili resnično ena sama želja, da bi naši plodni in uspešni in, da bi poslovali kar se da dobro v naši skupni prid in v prid naše družbe. Medsebojne izkušnje in mnenja, ki smo si jih izmenjali, pa nam bodo v bodočem delu prišle še kako prav, saj smo v naših preprostih razgovorih ugotovili le to, da so naši slični in, da se borimo z enakimi težavami, katerim pa bomo kos le z našim skupnim delom na prav vseh področjih.

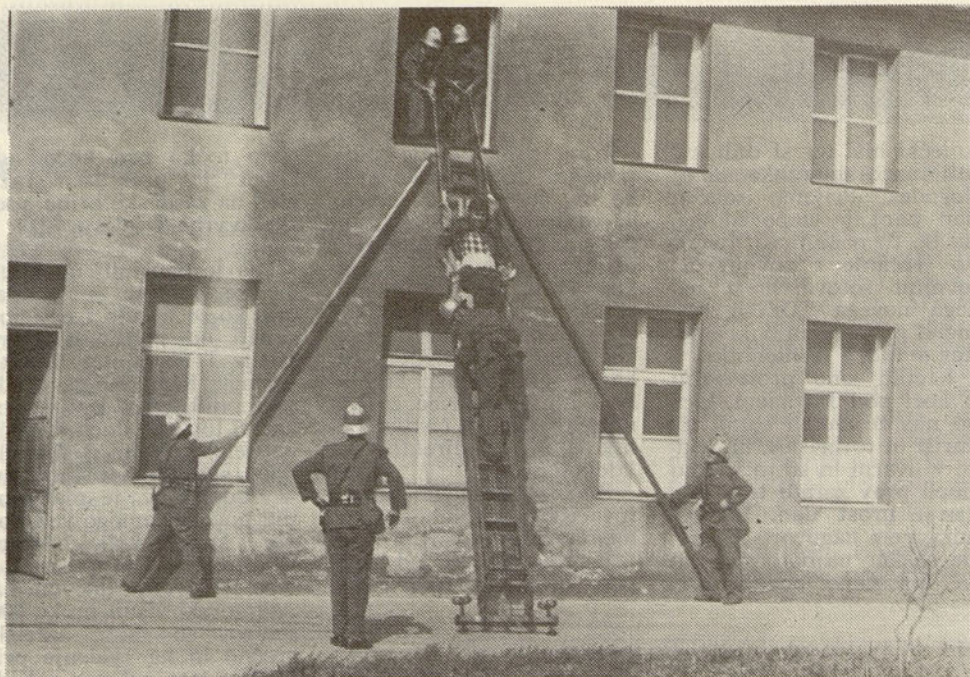
rekreacijske pripomočke, so nekateri balinali, drugi so bili zaposleni pri ruskem kegljišču, pa pri biljardu — večina pa jih je mahnila po kosilu na naj-

Z zasedanja Delavskega sveta SOZD

Delavski svet je na svoji 2. redni seji, dne 21. 9. 1978: — sklenil, potem ko se je seznanil z informacijo o izpolnjevanju obveznosti iz dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije, da pripravita obe delovni organizaciji, vsaka za sebe, do 30. 10. 1978 predlog sprememb glede na sprejete obveze iz omenjenega družbenega dogovora, — potrdil predloženo poslovno informacijo za obdobje januar — junij

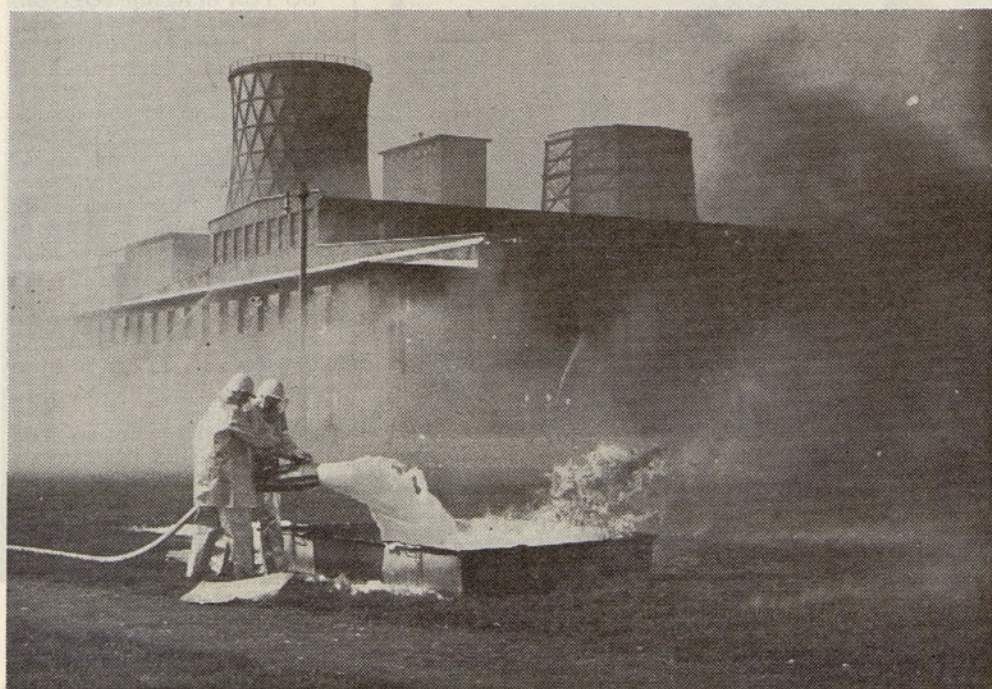
1978 s pripombo, da naj delovna skupnost SOZD v bodoče prilaga tudi obrazce, katere pošilja SDK, — določil razpisni oglas in sprejel poslovnik komisije za imenovanje individualnega poslovodnega organa SOZD, — sprejel na znanje informacijo o problemih, ki spremljajo modernizacijo livarne v TGA, — sprejel nekatere ostale sklepe, ki se nanašajo na tekoče delo v SOZD.

Pripravljenost

Reševanje ponesrečenca iz zgradbe

Foto: Mohorič

Gašenje vnetljivih tekočin

Foto: Mohorič

Dekontaminacija terena

Foto: Mohorič

Slo je kot za res, bi lahko rekli uspešni vaji enot civilne zaščite v tovarni glinice in aluminija »Boris Kidrič« v Kidričevem, ki je potekala v petek, dne 29. septembra 1978. Kot je namreč znano izvaja vsako leto vaje enot civilne zaščite vodstvo CZ v TGA Kidričevo, ki dosledno izvaja sprejet srednjeročni program vaj, ki jih ima za vse TOZD v TGA kidričevo. Tako je lansko leto v mesecu oktobru izvedla svojo uspešno vajo DS SS, v letošnjem letu pa sta bila na vrsti TOZD vzdrževanje in promet, ki sta prav tako zelo uspešno opravili izpit iz te dejavnosti.

Naj kar uvodoma omenim, da so k tej vaji povabili tudi enoto iz KS Hajdina, ki je naša sosedina in nam kot taka lahko v vsakem trenutku priskoči na pomoč, poleg nje pa so sodelovala še gasilska društva iz Apač, Gerečje vasi in Ptuja ter Aeroklub Ptuj, ki je pri tej vaji izvedel posebno nalogo v zvezi z zračnim napadom.

Predno v nekaj vrsticah opišemo omenjeno vajo enot civilne zaščite TGA in KS Kidričevo pa še to, da so vaji prisostvovali tudi številni gostje, med katerimi naj omenimo tovariša Stanka Megliča, načelnika oddelka za ljudsko obrambo pri SO Ptuj, Feliksa Bagarja, poveljnika štaba civilne zaščite občine Ptuj

ter pripadnike JLA. Vsem je dobrodošlico zaželel poveljnik enot CZ v TGA tovariš Stane Debeljak, dipl. ing., ki je tudi nosil glavno breme oz. nalogo pri tej vaji.

Že v dopoldanskih urah so se pričeli zbirati pripadniki enot CZ iz TGA in KS Kidričevo na zbornem mestu pri izobraževalnem centru, kjer so seveda dobili določene naloge za predvideno vajo. Potem, ko so vsi komandirji določenih vodov in enot obvestili svoje podrejene, kje je njihovo mesto in kakšna je njihova naloga, so le-ti odšli na svoje položaje ter se pripravili za uspešnost vaje. Čeprav je bilo zborna mesto napovedano že za 10. uro, se je glavno pričelo šele ob 12.10 uri, ko je sirena napovedala zračni preplah. Takoj po tem znaku so se iz TOZD vzdrževanje in TOZD promet vsi zaposleni napatili z zelo hitrimi koraki proti že prej označenim zakloniščem. Nato sta prileteli dve letali iz Aerokluba Ptuj ter odvržli bombe, ki so razrušile nekaj obratov in povzročile požare, ki so jih pozneje gasilske enote uspešno pogasile. Ker so bile odvržene tudi atomske bombe oziroma boljše rečeno atomski projektili, so stopile v akcijo RBK enote, ki so svoje delo opravile

(Nadaljevanje na 7. strani)

Primerjevalni podatki TOZD livarna Trbovlje od leta 1974 do 1978

V letu 1974 smo v TOZD livarna Trbovlje odlili 180 ton odlitkov, v letu 1975 370 ton odlitkov, leta 1976 346 ton, v letu 1977 že 160 ton, po planu za letošnje leto pa moramo odliti 931 ton odlitkov.

Indeks 1974 — 1978 je 517. Proizvodna realizacija se je v tem obdobju gibala takole:

V letu 1974 je znašala proizvodna realizacija din 9.462.000, v letu 1975 je znašala 16.562.000 din, v letu 1976 17.548.000 din in v letu 1977 že 34.835.000 din, plan za leto 1978 pa predvideva proizvodno realizacijo v višini 60.192.000 din.

Indeks 1974. leto proti 1978. je 634.

Število zaposlenih se je od leta 1974 pa do 1978 gibalo takole:

Leta 1974 je bilo 133 zaposlenih, leta 1975 — 136 zaposlenih, v letu 1976 se je

stalež zmanjšal na 129 zaposlenih, v letu 1977 je bilo 129 zaposlenih, plan za leto 1978 predvideva 145 zaposlenih.

Indeks 1974/1978 je 109.

Realizacija na zaposlenega se je v tem času izkazovala takole:

Leta 1974 je znašala realizacija na zaposlenega 71.140 din, leta 1975 121.780 din, leta 1976 138.170 din, leta 1977 270.040 din, letni načrt za leto 1978 pa predvideva 415.120 din.

Indeks 1974/1978 je 584.

Iz podatkov je razvidno, da je livarna v tem obdobju dosegla viden napredek, nikakor pa nas ti podatki ne smejo zadovoljiti, temveč si moramo vsi skupaj prizadevati za čim večjo produktivnost, oz. čim večjo storilnost in čim manjše stroške.

Viktorija Petauer

ob vsakem času

(Nadaljevanje s 6. strani)

zares odlično. Vso priznanje gre vsekakor vsem, ki so sodelovali v enotah rdečega križa, saj so vse ranjence pravočasno spravili v postavljeno poljsko bolnišnico, ki je bila postavljena res v rekordnem času. S tem se je tudi v celoti dokazala naša moč, ko je potrebno pomagati prizadetim.

Ce sem že prej omenil, da je bil namen vaje, da se pripadniki enot CZ vse bolj usposabljujejo pri svojem delu, potem lahko tudi omenim, da je ta resnično v celoti uspela.

Ko smo se po uspešni vaji pogovarjali s poveljnikom enot civilne zaščite tovarišem ing. Stankom Debeljakom, smo lahko ugotovili le to, da je vaja v celoti uspela. Stanko mi je povedal sledeče:

»Zelo sem zadovoljen z vajo, ki je kot smo vsi videli uspela, seveda z majhnimi pomanjkljivostmi, ki pa v ničemer niso vaji odvzele njene uspešnosti. To nam je pravzaprav šola za bodočo vajo, ki bo prihodnje leto v TOZD tovarne glinice. Mislim ob tem, da so nekateri (ti so sicer bili v zelo majhni manjšini) delavci vzeli vajo bolj za sprehod, kar se je še kako videlo pri odhodu v zaklonišča in pozneje pri samem izvajanju vaje«. Stane je dejal, da so vaje prav za-

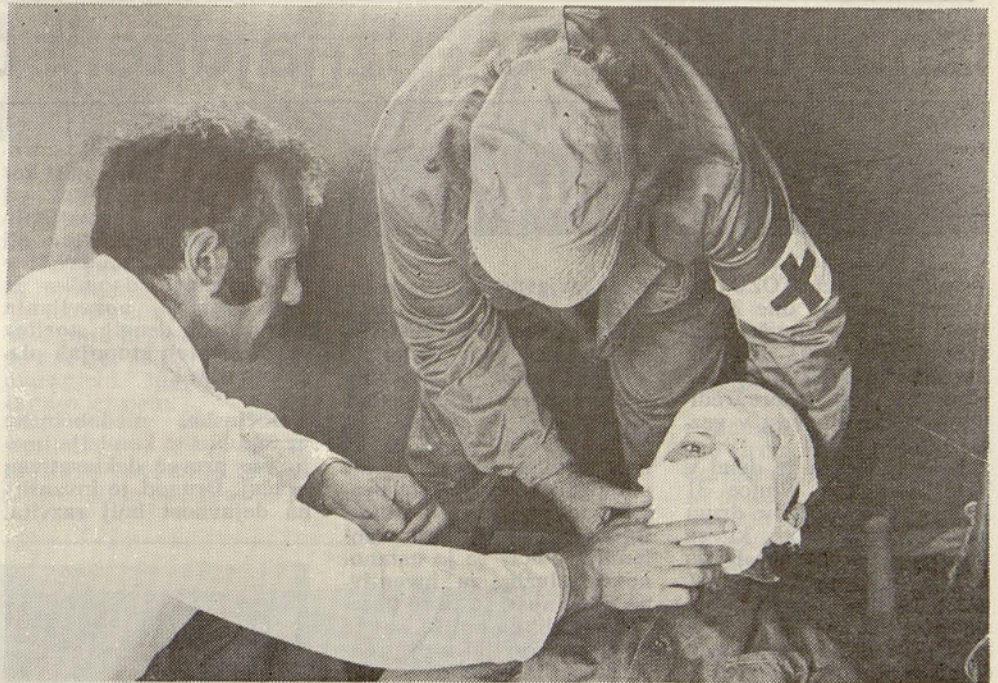
to, da se odkrivajo nekatere slabosti, ki jih je pozneje potrebno odpraviti. Dejal je tudi, da je bila vaja v lanskem letu, ko jo je izvedla DS SS uspešna, da je bila sedanja zelo dobra, kar pomeni, da se bomo v prihodnjem letu v TOZD tovarna glinice srečali s še večjim uspehom, če smo se seveda na nekaterih napakah in spodrseljajih kaj naučili.

Prav gotovo je poveljnik enot CZ v TGA imel prav in vsi upajmo, da bodo bodoče vaje v ostalih TOZD še bolj izpopolnile nekatere vrzeli in, da bomo ob koncu programa, ki je predviden v srednjeročnem programu v TGA lahko ugotovili le to, da smo v celoti izpolnili program in to kar se da tudi uspešno!

Naj še ob koncu omenim, kar je dejal poveljnik enot CZ v TGA tov. Stane Debeljak, da je zelo zadovoljen s pripravljenostjo naših enot in, da bodo bodoče vaje nekatere pomanjkljivosti odpravile. Tudi mi se pridružujemo njegovemu mnenju in lahko prav smelo trdimo, da je naš koncept na osnovi zakona o družbeni samozasčiti in ljudski obrambi na pravi poti. To je potrdila tudi minula vaja.

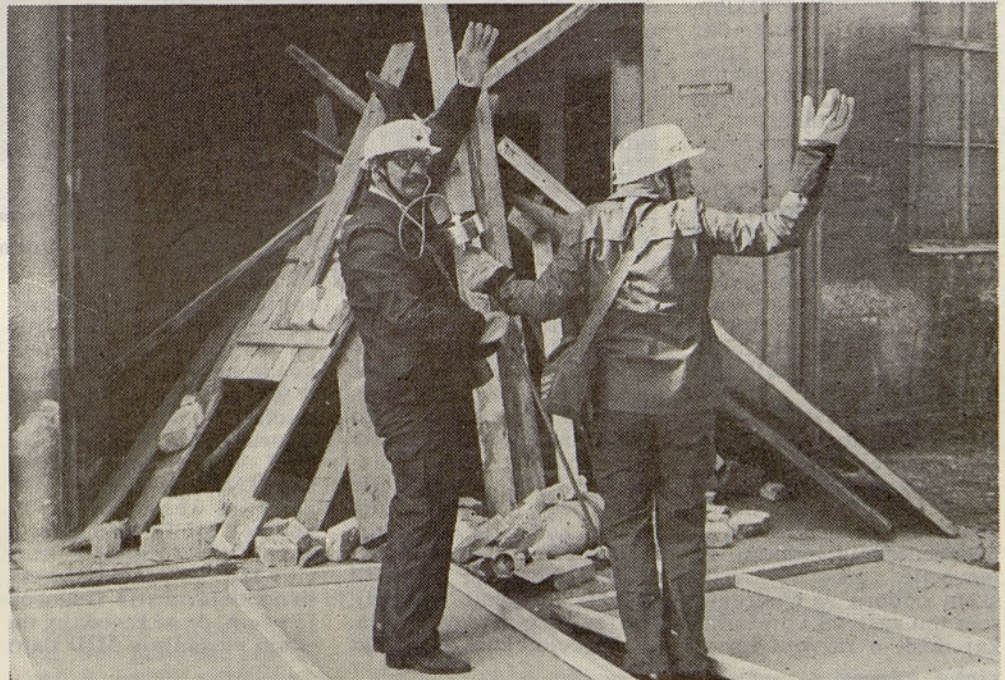
Prihodnje leto pa spet na svidenje pri preizkusu znanja na tem področju.

France Meško

Prva pomoč ranjencu

Foto: Mohorič

Iskanje neeksplozivnih sredstev

Foto: Mohorič

Livarna Trbovlje

Zdaj, ko Livarna Trbovlje pod okriljem Kidričevega stoji, z upom in delom, boljšega si napredka želi.

Na delovnem mestu naš Miha kokile »rihta« za Iskro, Tomos, Trstenik piha in brke viha. Zato Miha tako zvesto v kokilo piha, da kak izdelek nazaj ne prisopiha.

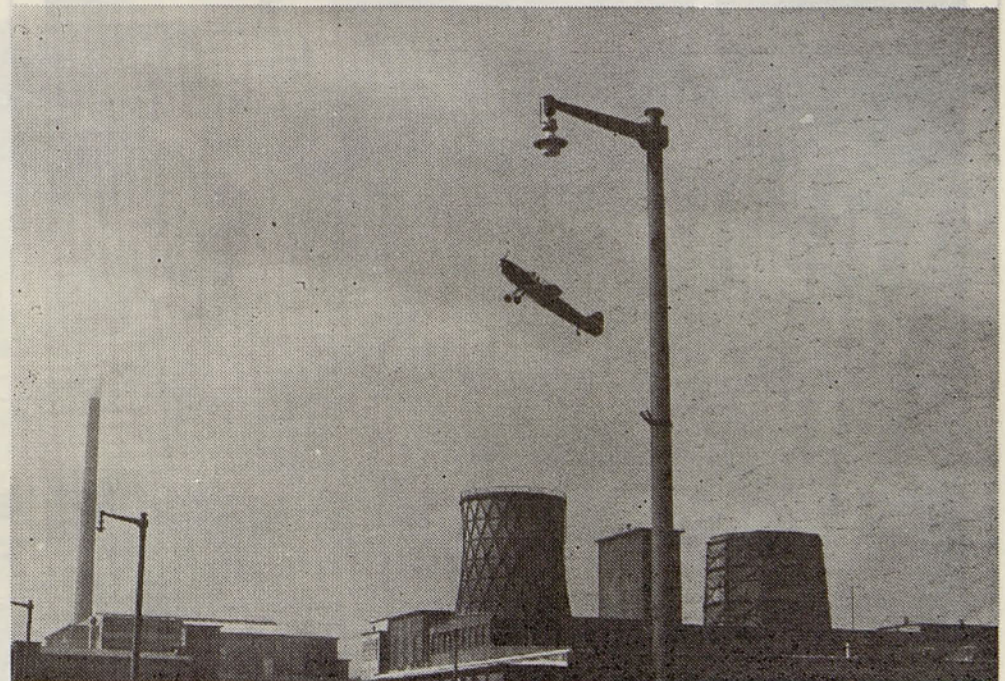
Naš Miha od muh pač ni, ker tudi med malico kak gol zapiha in prigliha.

A mojster Kalšek se smeji, saj v tovarni dobro skrbi, da s kokilami deficita ni! Zraven pa še orodjar trdi, da livarji naši krivi so vsi, če katera kokila zataji.

Kontrola naša zadovoljno mane si oči, ker zadnje čase kontrolirati več treba ni, ker ajnlaserja kučišta iz Gorice, Trstenika nazaj več ni!

Zdaj, ko vse tako dobro stoji, nas tudi kdo za suknjič zadrži, saj gotovo v banki kak milijon na ta račun leži!

Ferdo Šoba

Letalski napad na tovarniške objekte

Foto: Mohorič

Naši inovatorji

Delavski svet TOZD tovarne glinice je dne 28. 8. 1978 potrdil tehnično izboljšavo št. 103 avtorja Antona Kokolja za naslovom »Predlog za preureditev avtoklavnih vrst v veznem sistemu«.

Tovariš Kokol je delal v TOZD tovarna glinice 31 let in je to njegov drugi prijavljen predlog, ki se uporablja v TGA »Boris Kidrič Kidričevo«. Po avtorjevem predlogu se je odstranilo vse obhodne cevi in ventile, ki so navidezno dajali možnost izklopa enega avtoklava. Postavil pa je cevovod za praznjenje od petega avtoklava do obstoječega povratnega cevovoda za vračanje nerazklopljene brozge v rezervoar pred razklopom. S sprostitvijo 16 visokotlačnih ventilov NO 175, NP 40 po ceni 21.000.— dinarjev in manjšega števila vzdrževalnih ur, daje predlog v prvem letu koriščenja korist 232.832,86 din, v drugem in tretjem letu pa po 9.593,10 din. Po pravilniku o izumih, tehničnih izboljšavah in koristnih predlogih pripada avtorju odškodnina, in sicer za prvo leto 15.263,30 din, za drugo in tretje leto pa po 1.255,25 din.

Ker je bil tovariš Kokol predsednik komisije za inventivno dejavnost in predsednik komisije za raziskovalno dejavnost pri občinskem sindikalnem svetu in podpredsednik odbora za inovacije pri medobčinskem odboru za Podravje, sem mu zastavil vprašanje, kaj misli o razvoju inven-

tivne dejavnosti pri nas in v svetu.

Tov: Kokol: »V TGA »Boris Kidrič« smo delno že dosegli namen te dejavnosti, saj so že prve koristi izračunane. Te koristi bi lahko bile še večje, če bi naši strokovni delavci bolj pomagali neposrednim proizvajalcem, ki ne poznajo toliko teoretične plati problemov. Odkar se je ustanovila služba za inventivno dejavnost, se je že dosegel premik na boljše, saj je to delo opravljal prej predsednik komisije zraven svojih delovnih dolžnosti. Pri periodičnih obračunih poslovanja delovnih organizacij bi morali zakonsko urediti, da bi delovne organizacije SDK pošiljale tudi podatke o koristih inventivne dejavnosti, vloženih sredstvih za doseg imenovanih koristi in o avtorskih odškodninah.

Inovatorji prav tako ne poznajo republiškega predpisa (Uradni list SRS št. 2/74 in 31/76), s katerim so oproščeni plačila davkov iz skupnega dohodka od posebnih nadomestil, licenčnih ter odmen, ki jih dobijo od organizacij združenega dela za uporabljene izume, tehnične izboljšave, tehnično dokumentacijo know-how in koristne predloge. Prav tako so oproščene tudi organizacije združenega dela odvajanja davka, kadar te nakazujejo posebna nadomestila avtorjem tehničnih inovacij. Avtorje tehničnih inovacij, kar se tiče obdavečevanja, ne morejo, kot to delajo

nekatero organizacije združenega dela, razporediti kot da gre za obdavčitev od samostojnega opravljanja intelektualnih storitev ali kot, da gre za obdavčitev od osebnega dohodka iz samostojnega opravljanja obratnih in drugih storitev in, da po teh stopnjah plačujejo davek.

Občinske, medobčinske in republiške komisije imajo vse preveč deklarativen značaj. Drugod je inventivna dejavnost bolj razvita,

Anton Kokol

saj je v Ameriki v aluminij-ski industriji 24 predlogov na 100 zaposlenih, medtem ko je v mariborski občini en predlog na 100 zaposlenih v industriji. V Mariboru imata Strojna in TSN 10 predlogov na sto zaposlenih, pri nas v TGA pa sami veste, da se ta podatek giblje med 1 in 2. Zakaj imajo eni tako razvito MID (množično inventivno dejavnost)? Odgovor je v tem, da se zavedajo, da edino vlaganja v MID dajo

take dobičke, da se ta vložena sredstva že v enem letu nekajkrat vrnejo. Inventivne predloge dajejo predvsem neposredni proizvajalci, medtem ko strokovnjakom zaradi velikega deleža v samoupravljanju zmanjka časa za inventivno dejavnost.

P. Bombek: Tovariš Kokol, lani ste prijavili skupaj s tov. Salemovičem, dipl. ing. zveznemu odboru sindikata delavcev industrije in rudarstva — od-

in koristne predloge v naši delovni organizaciji?

Tov. Kokol: »Bili smo mišljenja, da je to naša delovna naloga, da rešimo delavce težkih pogojev dela.«

P. Bombek: »Kaj boste delali sedaj, ko ste v pokouju?

Tov. Kokol: »Najprej se bom vključil v delo pri postavitvi novega lovskega doma. Še vedno sem član raziskovalne skupnosti, in sicer podpredsednik in član izvršnega sveta občinske skupnosti za zaščito človekovega okolja in tako, kot vidite, dela ne manjka.«

P. Bombek: »Včeraj sem vas videl v gasilski obleki, kaj ste delali?

Tov. Kokol: »Imeli smo vajo civilne zaščite v tovarni, sem član upravnega odbora in referent za strojništvo.«

P. Bombek: V imenu vseh bralcev se vam zahvaljujem za ta pogovor in vam želim še naprej tako uspešno vključevanje v naš samoupravni družbeni sistem in osebno zadovoljstvo.

Tov. Kokol: »Vsem se zahvaljujem za sodelovanje in kot sem že obljubil, veste kje me najdete, če me boste potrebovali.«

P.B.

Aluminijada '78

Zaradi zlonamernih in neresničnih trditev ter osebnih žalitev v odgovoru na naš članek »Poglejmo resnici v oči« smo primorani podati nekaj odgovorov.

Najprej na besedo urednika v 7. in 8. številki glasila.

Popolnoma se strinjamo s tem, da morajo biti vsi članki podpisani. Zgodilo se je, da je bil prvi članek nepodpisan, vendar objavljen samo brez zadnjih dveh »spornih« odstavkov.

Tovariš urednik, zakaj je bil objavljen nepodpisan prvi del članka? Če menite, da sta bila zadnja dva odstavka takšna, da bi morali moralno kot tudi kazensko odgovarjati, ali ne mislite, da za odgovor, ki ga je dala konferenca sindikata to ne velja.

Predsedstvu sindikata pa dajemo na njihov članek naslednji odgovor. Imenovali ste nas »lovce« na resnico in posredovalce neresničnih podatkov, to je ena od mnogih žalitev, vendar ugotovljamo, da smo stvar ocenili pravilno, saj je naš predlog o odgovornosti vseh udeležencev športnih iger potrdil tudi odbor za delavsko kontrolo.

Med drugim nas je konferenca sindikata obtožila družbenopolitične neaktivnosti, če pa stanje pogledamo realneje ugotovimo, da je zelo žalostno, kako konferenca ne pozna aktivnosti svojih sodelavcev.

Tudi tekmovanje je aktivnejše sodelovanje na športnih igrah kot netekmovanje, da posebej o afirmaciji ne bi govorili.

Pisci odgovora niso prebrali članka, ki je bil objavljen v junijski številki glasila, posebej smo naglasili, da igre niso le športno srečanje, temveč tudi razvijanje bratstva, prijateljstva in sodelovanja vseh narodov Jugoslavije.

V članku smo nakazali problem osvežilnih pijač s strani organizatorja, skratka ni bilo človeka, ki bi bil zadolžen, da ekipi prinese pijačo, dobili smo izredno čuden odgovor, češ, saj ste dobili 100 dinarjev na dan.

V nadalje ne želimo polemizirati o problemih iz aluminijade. Upamo pa, da v bodoče ne bo prišlo do podobnih nesoglasij.

Borut SREČKOVIČ
Mišo MOHORIČ
Rado KOMEL

Komanda v kotlarni

Kotalni ležaji ... določitev stanja

Kotalni ležaji se v moderni gradnji strojev bolj pogosto uporabljajo kot ostale vrste ležajev. Najvažnejše prednosti kotalnih ležajev napram ostalim so:

- malo trenje pri delu,
- različna možnost mazanja z majhno količino,
- enostavno vzdrževanje,
- lahka zamenljivost,
- internacionalno standardizirane dimenzije.

ležaja v pogonu, merjenje karakterističnih veličin),

- odklonitev najdenih kvarov.

V primeru, ko zaradi nedovoljene napake zamenjamo ležaj, moramo poiskati in odkloniti tudi pravi vzrok napake. V nasprotnem se, po določenem času, lahko napaka ponovi.

NAČINI, METODE IN INSTRUMENTI ZA DOLOČANJE STANJA LEŽAJEV

1. Določanje stanja s spremljanjem delovanja kotalnih ležajev

S spremljanjem delovanja kotalnih ležajev preko delovanja stroja, delovne točnosti stroja in šumov v primerjavi s prvotnim stanjem, ugotavljamo določene spremembe, na osnovi katerih lahko določimo eventualne napake.

Po spremembi šuma ob delovanju stroja se večkrat lahko opazi napaka ležaja. Indikatorji obstajanja kvara ležaja; nemirni hod stroja, zmanjšanje delovne točnosti stroja in nepriroden šum delovanja kotalnega ležaja.

2. Določanje stanja kotalnih ležajev s pomočjo delovne temperature

Temperatura vleženja izhaja iz trenja ležaja in iz trenja mazalnega medija, odvisna pa je še od količine predane toplote okolici ali dotoku toplote iz nje. Pri dobri izbiri ležaja in

maziva, z ozirom na dejanske obremenitve in delovne pogoje v teku delovanja ležaja, se vzpostavi dovoljena konstantna temperatura vleženja. V primeru, da temperatura ležaja pri delovanju neprestano raste, potem je nekaj narobe z mazanjem, hlajenjem ali samim ležajem.

Zelo važno je, da se ne prestando povečanje temperature ležaja pravočasno re-

3. Določanje stanja kotalnih ležajev z analizo mehanskih delov v mazivu

Pri tej analizi lahko pridemo do določenih spoznanj o stanju sestavnih delov stroja, s tem pa tudi o stanju kotalnih ležajev. V primeru, da se najdejo deli kletke, produkte trenja med kotalnimi telesi in obročki, pomeni da je poškodovan ležaj.

moči signala, odnosno izmerjenih vrednosti, se oceni velikost poškodovanja ležaja, ki je lahko izpod ali iznad dovoljene meje.

5. Določanje stanja kotalnih ležajev z metodo SPM

Metoda je patent švedske firme SPM Instrument Co. stanje kotalnih ležajev se določi z merjenjem mehanskih udarcev, udarnih impulzov, ki jih povzročajo neravnine in kvare na površinah kotalnih teles in obročev.

S SPM metodo se meri velikost mehanskega udarca z merjenjem vala, ki se javlja kot njegov rezultat.

V tem sistemu se uporablja piezoelektrični pretvornik (transduktor), ki se nastavlja mehansko in električno, da se dobi resonančna frekvenca 32 kHz.

Glavna prednost SPM metode je v tem, da se odkrijejo mehanski udarci, ki se merijo, meritev pa je odvisna od vibracije, velikosti, mase in lastnosti stroja.

Zaključek:

Periodična ali kontinuirana kontrola stanja kotalnih ležajev omogoča, da se eventualni kvare odkrijejo pravočasno, odnosno prej kot se ležaji polomijo in povzročijo kvare na ostalih strojnih delih.

Kadar se napaka ležaja odkrije pravočasno, se lahko povzamejo naslednje mere:

- če napaka ni prešla dovoljene meje, se odkloni vzrok in na ta način reši ležaj in onemogoči zastoj stroja,

- če je napaka težjega značaja, se zamenja ležaj in to v času nekega normalnega tehnološkega zastoja ali v času planskega popravila stroja.

V TGA — TOZD Vzdrževanje vsako leto porabimo za tovarniške naprave precejšnjo vsoto denarja za zamenjavo ležajev. Da bi te stroške zmanjšali, smo uspeli nabaviti iz uvoza dva aparata SPM, ki jih bomo v operativi tudi ustrezno uporabljali za preventivno vzdrževanje ležajev.

● Viktor Markovič

Kotalni ležaji so precizni deli — kaljena kotalna telesa in obroči imajo veliko točnost in kvalitetne površine. Radi tega lahko v času dolge dobe trajanja prenašajo velike sile.

Visoka preciznost kotalnih ležajev pa predstavlja veliko občutljivost na nestrokovne postopke pri montaži, na nečistost in na slabo ali premajhno nego oz. vzdrževanje v času obratovanja. Pričakovana doba trajanja se po izračunih močno zmanjša, če pride do poškodovanja drsnih površin zaradi slabega mazanja, napak ob montaži, delovanja korozije, mehanskih nečistoč, statističnih preobremenitev, udarcev pri transportu, pretoka električnega toka skozi ležaj...

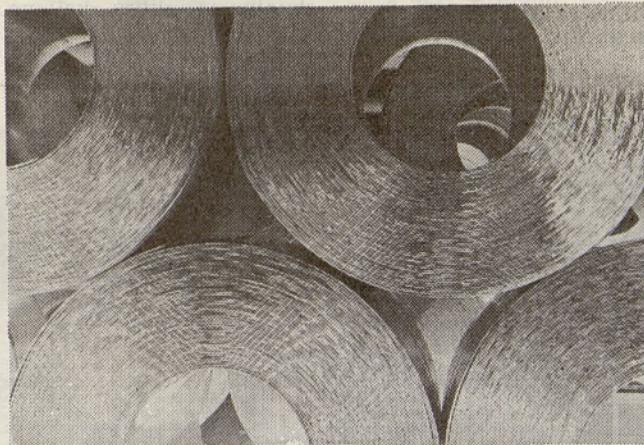
Če ni obstajala preobremenitev ležaja, je potrebno vzrok prehitrega kvara poiskati pri napaki montaže, slabega vzdrževanja ali pa je z delom pozojena poraba.

Pod vzdrževanjem kotalnih ležajev v teku obratovanja stroja razumemo:

- dobro mazanje, na predpisani način z ustreznim mazivom,
- spremljanje obnašanja ležaja preko hoda stroja, delovne točnosti in šumov,
- merjenje karakterističnih veličin kot temperature, udarnih impulzov,
- kontrola mehanskih nečistoč, vode, kisline v mazivu,
- ukrepanje po izvršenih pregledih in merjenjih, da ne pride do napak še pri ostalih delih stroja.

Vse imenovane aktivnosti pri vzdrževanju kotalnih ležajev imajo cilj:

- preprečitev kvarov (mazanje, čiščenje),
- določanje stanja ležajev (spremljanje obnašanja

Al pločevina

gistrira, ker lahko z intervencijo rešimo ležaj in preprečimo zastoj.

Za merjenje delovne temperature ležajev uporabimo:

- kontaktni termometer,
- navadni, vgrajeni termometer,
- bimetalne kontakte, ki se uporabijo za zvočno ali svetlobno signaliziranje.

4. Določanje stanja kotalnih ležajev z merjenjem udarnih impulzov

Ko se pojavi napaka na obroču in kotalnih telesih ležaja, nastopijo udarni impulzi. Ti povzročajo kratkotrajne visokofrekvenčne vibracije, ki se širijo skozi celo območje vleženja.

Z aparatom se merijo udarni impulzi in na osnovi

Zlaganje

Industrijski aluminij, ki je »star« komaj 100 let, se danes uporablja močneje od drugih kovin, razen železa.

Povprečna rast uporabe aluminija v preteklih 10. letih znaša povprečno 9%.

● Viktor Markovič

Takšen trend se nadaljuje še naprej kar se potencira s specifičnimi lastnostmi aluminija, energetski situaciji ter ugodnih cenah napram konkurenčnim materialom.

Aluminij je kovina, za katerega ni surovinskih problemov, energetsko je ekonomičen in brez škode za okolico, lahko se ponovno izkorišča s predelavo odpadkov: v Evropi se bazira s 25–30% uporabe aluminija sekundarne proizvodnje, za katero se porabi samo 5% energije od količine potrebne za primarno proizvodnjo.

Napredek v tehniki predelave in dobivanje novih materialov pogosto privede tehnike v situacije težkega izbora. Osnovno za izbor je težko postaviti — odvisna je od slučaja do slučaja, pogojuje jo kvaliteta, ekonomičnost, možnost oblikovanja, obdelava, trajnost v eksploataciji... V vsakem slučaju mora tehnik — konstrukter poznati svojstva materiala in možnosti, ki mu jih ta daje. Samo na osnovi takšnih spoznanj se je mogoče odločiti za les, kamen, jeklo, plastično maso ali aluminij.

Na mnogih področjih pa daje uporaba tehnično-ekonomske analize prednost aluminiju. Veliko število delavcev, specialistov in inženirjev (v okviru same proizvodnje aluminijevih polproizvodov) pozna to kovino in ustvarja njegovo kvaliteto za sekundarno in finalno predelavo na vseh področjih uporabe.

V Jugoslaviji se strokovne tehnično-projektne organizacije premalo odločajo za uporabo aluminijevih materialov ravno zaradi premalega poznavanja njegovih osnovnih in specifičnih lastnosti, možnosti pre-

delave in obdelave in tako nimajo osnove za ustvarjanje kriterija ocene podobnosti aluminijevih izdelkov v eksploatacijskih pogojih.

Nizek tehnični nivo poznavanja aluminijevih materialov na eni strani in tako močen vzpon uporabe

na drugi, zahteva od tehnične operative na hitro in zato nekritično uporabo pridobljenega znanja in navad z drugimi kovinami napram aluminiju.

Pri izbiri odgovarjajoče zlitine iz aluminija je treba upoštevati:

spremlja finalni proizvod v eksploataciji (izkoriščanju).

Doba trajanja konstrukcij iz aluminija

O podobnosti izbrane zlitine za določen namen je brezpogojno v prvi vrsti odvisna doba trajanja finalnega proizvoda, možnost vzdrževanja in popravila. Zaradi tega je treba opozoriti na osnovno metalurško-tehnološko razliko, katera obstaja med dvema skupinama zlitin: kaljene in nekaljene.

Pregled odlitkov

- pogoje v katerih je finalni proizvod izpostavljen v praksi,
- podobnost polproizvodov za predvidene obdelave v tehnološkem postopku izdelave in finalizacije,
- potrebo po vzdrževanju oz. možnosti popravil v času eksploatacije. Potrebno je poudariti, da odpornost nekega izdelka iz aluminija in doba trajanja ni samo odraz kemijskega sestava temveč vseh termomehanskih postopkov predhodne obdelave. Njihov vpliv je odločilen in

Kaljene legure s termično obdelavo pridejo iz mehkega v trdo stanje in s povečanimi mehanskimi lastnostmi, zadržijo možnost oblikovanja. Nekaljene legure se formirajo z oblikovanjem na hladno. Formiranje gre vedno na račun valjanja in je vedno povezano z zmanjšanjem preseka.

Materiali iz aluminija se medsebojno najbolj razlikujejo po mehanskih lastnostih. »Najtrša« aluminijevska zlitina ima trdoto do 180 kp/mm² HB, kar je 10-krat več kot pri »najmehkejšem« aluminiju.

S povečanjem temperature pada pri vseh materialih iz aluminija odpornost proti deformacijam, raztezanje na splošno raste, s tem pa je povečana možnost oblikovanja. Vpliv gretja materiala na lastnosti materiala ni odvisen samo od višine temperature, ampak tudi od trajanja delovanja temperature.

Pri nizkih temperaturah pa je spoznana tipična razlika v obnašanju med kaljenimi in nekaljenimi zlitinami. Pri kaljenih zlitinah je karakteristično močno povečanje trdote in meje valjanja, medtem ko nateznost po lomu ostane nespremenjena ali celo zmanjšana.

Funkcionalnost proizvoda in čas njegovega trajanja sta odvisna v končnem tehničnem izkoriščanju specifičnosti osnovnega materiala. Za tem, ko se pregledajo zahtevane karakteristike in planirana obdelava raztezne zlitine aluminija

strukcijskih rešitvah. To pomeni, da zaščita aluminija pred korozijo začne že v konstrukciji.

Od faktorjev, ki na splošno vplivajo na trajanje korozije, se pa lahko ustrezno v naprej regulirajo že v samem projektu konstrukcije, je razmerje med površino napram prostornini metalnega objekta, kar znatno vpliva tudi na dobo trajanja proizvoda. Če npr. vzamemo dvakratno debelino pločevine, se doba trajanja poveča za osemkrat. V primeru, da je debelina večja od 3 mm, je čas do perforacije od 25–50 let, čeprav plošča debeline 0,8 mm lahko perforira v času enega tedna. Železo je uporabljiva platirana pločevina iz aluminija, saj povečamo odpornost proti luknjičavi koroziji in perforiranju, ki jo ta povzroča za 5–10-krat.

Zaščita traja vse dokler se skoraj ves platirani sloj ne porabi. S tem načinom zaščite se močno poveča odpornost napram perforaciji radi galvanske korozije.

Aluminij se lahko sigurno spaja s cinkom, kadmijem v vseh okoliščinah, s kromom skoraj pri vseh, s svincom in jeklom pa pri večini. Kjer je le mogoče, se je treba izogniti stika aluminija s srebrom, bakrom in njegovimi zlitinami.

V konstrukcijskem pogledu je treba predvideti da aluminij ne pride v direkten kontakt s težkimi metali ali materiali, ki so agresivni napram aluminiju kot npr. cement, malta — aluminij je treba od njih ločiti z izolacijo s pomočjo asfaltne ali bitumenskega premaza, ki sta nevtralna. Pri tem bitumenski premazi ne smejo vsebovati fenola, ker je agresiven na aluminij. Za izolacijo se pogosto uporabljajo različni tipi plastičnih mas ali gum ali s premazom izolirnih premazov.

Na splošno se za aluminij ne smejo uporabljati nobeni temeljni premazi, ki služijo za železo. Tako je npr. minij zelo škodljiv za aluminij, ker izzove korozijo.

Korozija na aluminiju nastopi, ko njegov zaščitni oksidni sloj ni kontinuiran (enakomeren) ali ako ga agresivno sredstvo razredčuje ali prodira skozi njega ali, če je poškodovan in se ne more več sam reparirati (obnavljati). Zaščitno delovanje oksidnega sloja je učinkovitejša čimbolj debeli je sloj in ima manjše pore. Učinkovita je rešitev z umetnim povečanjem prirodnega oksida z različnimi postopki — kemijskimi ali elektrokemijskimi. Z elokriranjem odnosno anodiziranjem dobilo sloje, ki so tudi do 1000-krat debelejši od prirodnega in je zaščita s tem postopkom efektna.

**Bodi zbran pri delu —
prepreči nezgodo**

NA SODELAVCE ME VEŽEJO LEPI SPOMINI. . . .

Obiskali smo nekdanjega člana naše delovne skupnosti Stanka Breznika, ki je že od 1975. leta invalidsko upokojen ter živi v starem delu Ptuja, v Vošnjakovi ulici in smo ga zaprosili, da nam pove nekaj o svojem življenju, pa še o delu in sodelavcih s katerimi je mnoga leta v naši tovarni delil vse dobro in včasih tudi slabo, zlasti še, če se spominimo na čase redukcij električne energije, ko so kot temu pravimo: »zaradi višje sile« ugasnile naše peči, ko je zamrlo naše delo, naša proizvodnja svetlečega se aluminija.

Ker smo prišli k njemu že v poznih večernih urah, smo res imeli srečo, da smo ga našli doma, kajti nam je takoj povedal, da doma nima preveč obstanka. Mora biti med ljudmi, ker da mu je pač preveč dolg čas. Takole nam je pripovedoval:

»Luč sveta sem zagledal v domači občini in sicer v Dežnem nad Podlehnikom. Doma nas je bilo sedem otrok. Ne bom prikrival. Živelimo v hudi revščini. Kot otrok sem že hodil na dnine, bil sem tudi pastir pri premožnejših kmetih, kjer sem če ne drugega, dobil vsaj hrano.

Prišla je druga svetovna vojna. Nemški voj-

ni stroj je rabil vojaške. Partizanov še tedaj, leta 1942, pri nas ni bilo in skupaj z drugimi sem moral v sovražno vojsko, ki nas je sicer okupirala. Bil sem na ruski fronti. Pri Stalingradu sem se pustil ujeti. V ruskem ujetništvu sem prvič videl Titovo sliko. Na zemljevidu pa sem prej moral pokazati, kje je moj dom. Rusi so takoj razumeli, da sem Jugoslovčan.

Skupaj s še nekaterimi Jugoslovčani smo bili nato poslani v Moskvo, kjer so nas ruski oficirji pripravljali za boj proti Nemcem. Imeli smo politične ure in kmalu nato nas je prevzel neki Marko Mesič, po činu polkovnik ter smo se podali na južno fronto v smeri moje domovine. V našo državo smo prišli nekako avgusta 1944. leta pri Negotinu ter nato vodili borbe tja do Kragujevca, Čačka z Nemci, četniki, kvilingi. Mnogo soborcev je tu padlo, ostali pa, ki smo preživeli, smo nadaljevali boje na Sremski fronti v sklopu Prve jugoslovanske brigade. Tu sem tudi videl našega vrhovnega komandanta tovariša Tita od blizu.

Sledila je zadnja ofenziva. Pri Brčkem smo prekoračili Savo, kjer smo prav tako bojevali s sovražnikom težke

borbe. Sovražnik je tedaj bil že v zadnjih vzdihljajih. Naj povem, da smo Beograd osvobodili že 20. oktobra 1944. leta, kljub temu se sovražnik ni hotel predati — kapitulirati. Osvoboditev sem dočakal v Celju. To je bilo za vse nas

nepopisno veselje. Vojne pa, kot vemo, še ni bilo konec. Še je tekla kri vse do zaključnih bojev na Koroškem, kjer je bila von Löhrova armada pod Titovo vojsko dokončno uničena in Nemci so tedaj postali naši ujetniki.

Po demobilizaciji iz vojske sem se kmalu nato zaposlil v Krčevini pri Ptujju in sicer v obdelovalni zadrugi, bil sem tudi njen predsednik. Nato sem delal še v Vindiševi žagi, dokler nisem bil sprejet v TGA in

sicer julija 1962. leta. Prvi mesec sem delal v transportnem obratu, nato sem bil premeščen v obrat elektrolize, kjer sem bil — vse do svoje upokojitve, dne 4. 11. 1975. leta, se pravi ravno za moj 53. rojstni dan invalidsko upokojen. Ves čas sem bil zaposlen kot pečar. Tu sem si z leti pridobil tudi polkvalifikacijo.

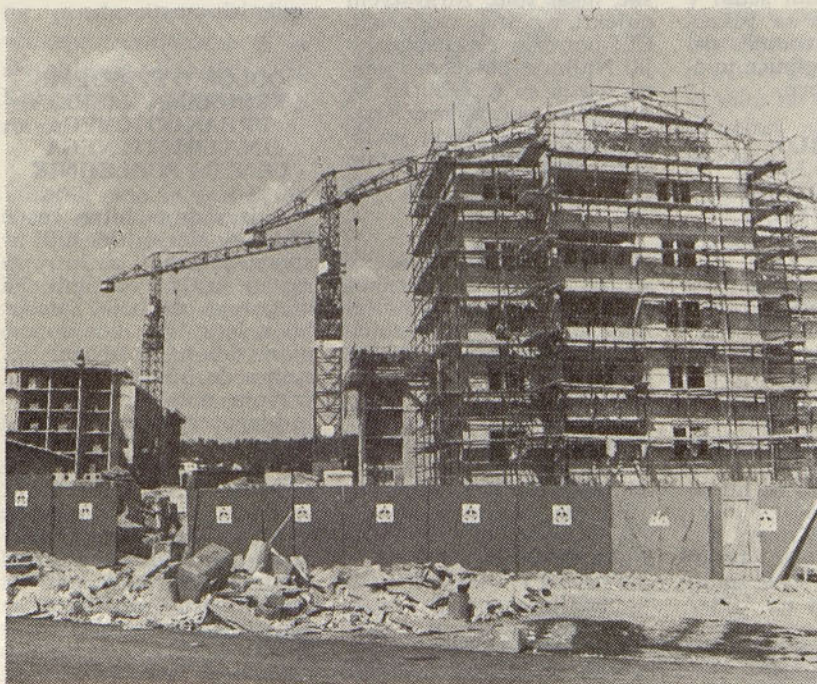
Vsa ta leta, ki sem jih preživel v obratu elektrolize, med svojimi sodelavci, so mi tako hitro minila, da sam ne vem kdaj. Moram priznati, da sem se z vsemi dobro razumel. Tedaj, ko sem se od njih poslavljal, nisem niti pomislil, da jih bom pogrešal. Danes pa vem, bolj se čas odmika, močnejši so spomini na mojo in našo tovarno, ki smo jo gradili in gradila je ona nas. Bili smo kot ena družina, sicer vsak s svojimi delovnimi obveznostmi in nalogami in mnogokrat smo si med seboj pomagali. Včasih mi je »ših« tako hitro minil, da sam nisem vedel kdaj in že sem dobil smeno, ki je nadaljevala moje in naše delo.

Vesel sem, ko v drugi polovici novembra dobim vabilo, da naj kot upokojenec TGA Kidričevo pridem med svoje sodelavce. Čas, ki ga tedaj skupaj preživimo, je

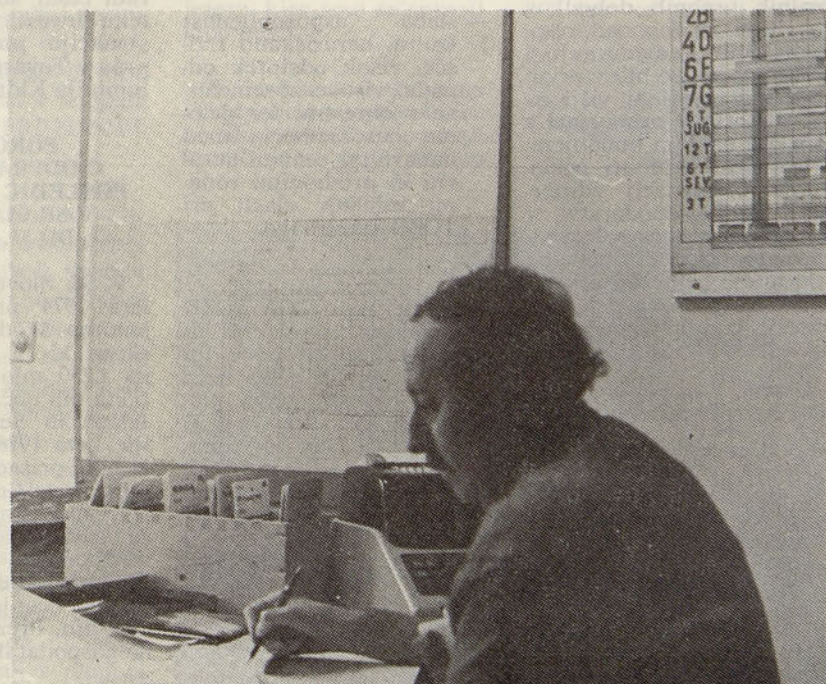
vedno prekratek. Mnogo ostane nedorečenega. Vsi se tedaj malce poveselimo, hkrati pa obujamo spomine na naše minulo delo, na sodelavce, ki jih že ni več med živimi, čeprev so bili pred letom dni še med nami. Vesel sem, ko kdaj pa kdaj zagledam na trdnem asfaltu sredi našega mesta Ptuja katerega izmed sodelavcev, ko hiti po svojih opravkih. Z mnogimi se pogovarjam. Tedaj zvem kaj je novega v moji nekdanji tovarni, kjer sem si služil svoj kos kruha in priznam, da niti ni bil tako slab. Neredko s katerim tudi zavijeva v najbližji gostinski lokal, kjer popijeva kakšen brizganec pa pokadiva cigareto, dve in že se je treba posloviti. Po vsakem takšnem srečanju, pogovoru, mi je nekoliko lažje pri srcu. . . .

Ob koncu našega pogovora je sogovornik izrazil željo, da naj zapišemo, da pozdravlja vse svoje nekdanje sodelavce in tudi tiste, ki jih pri njegovem odhodu v pokoj, ni bilo v obratu elektrolize v želji, da bi bil vsak njihov »ših« čimbolj kratek, da bi čimveč proizvedli ter se vsakič srečno vrnili domov.

Franjo Hovnik

V tem bloku bomo imeli deset stanovanj

Planiranje

Zasedanje zbora združenega dela Skupščine občine Ptuj

INFORMACIJA O TEKOČIH GOSPODARSKIH GIBANJIH IN URESNIČEVANJU RESOLUCIJE O DRUŽBENO EKONOMSKI POLITIKI IN RAZVOJU OBČINE PTUJ V PRVEM POLLETJU 1978

Podatki o gospodarskih gibanjih v občini v prvem polletju kažejo na bistveno odstopanje od začrtane politike družbeno ekonomskega razvoja za tekoče leto.

Dinamika industrijske proizvodnje, ki je bila v letu 1977 ugodna, letos ne dosega pričakovanj. V prvih šestih mesecih se je fizični obseg proizvodnje povečal v primerjavi z enakim obdobjem predhodnega leta le za 5,2 odstotka, medtem ko je v resoluciji za letošnje leto načrtovana 10,9 odstotna rast industrijske proizvodnje.

Nizka rast industrijske proizvodnje ob istočasnem porastu zaposlenih za 4,6 odstotka kaže, da se predvidena rast produktivnosti ne bo uresničila, saj je v prvem polletju le za 0,5 odstotka višja kot je bila v lanskem enakem obdobju. Zaposlenost delavcev se je v prvih treh mesecih povečala za 3 odstotke, kar kaže, da bo 3,6 odstotna predvidena rast do konca leta uresničena.

Skupna investicijska vlaganja v prvih treh mesecih kažejo, da so se le-te povečale v primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta za 56,8 odstotka ter presegajo resolucijska predvidevanja — 40 odstotkov.

Predvidevanja na področju izvoza se v letošnjem letu ne bodo uresničila, saj se je le-ta v prvih šestih mesecih znižal za 15,1 odstotek v primerjavi z lanskim enakim obdobjem. V resoluciji je predviden 38 odstotni porast izvoza. Rast realnih osebnih dohodkov se giblje močno nad resolucijskimi predvidevanji 3 odstotke, saj so bili v prvih treh mesecih le-ti višji za 7,4 odstotka v primerjavi z lanskim enakim obdobjem.

Doseženi rezultati poslovanja organizacij združenega dela gospodarstva v I. polletju tekočega leta niso najbolj ugodni. Izgubo izkazujejo pretežno organizacije združenega dela, pri katerih trajajo finančne težave že dalj časa.

Glavne vzroke izgub bi lahko strnili takole:

- nedoseganje plana proizvodnje in prodaje
- prekoračenje planiranih stroškov proizvodnje (posebno pri TGA)
- nizka opremljenost, izredno težki delovni pogoji, ki znatno zvišujejo stroške proizvodnje (Petrovia)

- neizvršeni sanacijski ukrepi iz lanskega leta (LES)

Tovarna glinice in aluminija Kidričevo kot predstavnik barvne metalurgije v občini, je nekoliko zmanjšala obseg proizvodnje (indeks 97,6). Medtem, ko je obseg proizvodnje glinice ostal na ravni iz leta 1977, se je proizvodnja v

na stanovanjskih objektih in objektih družbenega pomena v treh letih 4.267 mio din škode. Ob upoštevanju škode na gospodarskih objektih pa bi skupna škoda znašala za Kozjansko in Posočje od leta 1974 do 1976 6.145 mio din. Števil-

— s sredstvi emisije na osnovi zakona v zboru republik in pokrajih Skupščine SFR Jugoslavije. Predlagani rešitvi je treba dati večjo podporo;

— z več zbranimi sredstvi po zakonu o 1% prispevku iz BOD sprejetega do 30. 6. 1978.

Stojan Kerbler: JEKLO IN ČLOVEK

- na izgubo pri ptujskih toplicah pa so vplivale visoke kratkoročne obremenitve, visok znesek amortizacije po predpisanih stopnjah zaradi aktiviranja investicije, neugodne vremenske razmere

- vrsta naravnih nesreč, kot pozeba in toča v področju kmetijstva

- slaba usposobljenost kadra, neraziskano tržišče, visok odstotek odpada, visoke obremenitve z obrestmi ter deloma nesorazmerja med nabavnimi cenami surovin in prodajnimi cenami izdelkov zlasti pri TOZD kmetijstvu.

Vzroki izgub TGA TOZD PROIZVODNJA ALUMINIJA v znesku 2.119 tisoč din so predvsem v zaostajanju obsega poslovanja za planiranimi ter v precejšnji prekoračitvi planiranih materialnih sredstev proizvodnje. Poprečni neto osebni dohodek na zaposlenega je sorazmerno visok, saj znaša 6.648 din, kar je za 1.454 din nad poprečnim v gospodarstvu. Za osebne dohodke je bilo razporejeno 8,5 odstotka več sredstev kot dovoljuje dogovorjena masa sredstev za osebne dohodke.

TOZD Aluminij zmanjšala. Predvsem se je zmanjšala proizvodnja anodne mase. Za tovarno glinice in aluminija Kidričevo so bili v preteklih letih značilni ugodni rezultati. V zadnjih letih pa se zmanjšuje obseg proizvodnje, zaradi slabših razmer na tržišču in stanja proizvodnih naprav, ki so bile v preteklosti močno izkoriščene, zaradi česar so tudi sedaj v teku investicije za rekonstrukcijo proizvodnih naprav v Tovarni glinice in aluminija Kidričevo.

POROČILO O ODPRAVLJANJU POSLEDIC POTRESOV V SR SLOVENIJI DO 31. 12. 1977

V SR Sloveniji je potres leta 1974 prizadel veliko gmotno škodo na Kozjanskem, ki je bila ocenjena na 1.280 mio din. Prizadeti sta bili občini Šmarje pri Jelšah in Sentjur pri Celju. Leta 1976 pa je potres še huje prizadel občino Tolmin, Novo Gorico in Idrijo ter z manjšimi posledicami še Ajdovščino, Koper, Radovljico in Škofjo Loko. Skupna škoda v Posočju je bila ocenjena na 3.347 mio din, brez ocene škode na gospodarskih objektih.

Samo potresi so torej povzročili v SR Sloveniji

ke dovolj zgovorno govore o veliki katastrofi v naši republici. Primerjava katastrofe z naložbami pomeni, da bi s temi sredstvi lahko zgradili 50 odstotkov nuklearke v Krškem, višina škode pomeni dve in pol letne naložbe v cestno gospodarstvo SR Slovenije, za to vsoto bi lahko zgradili 10.300 stanovanj. Uničene so bile številne stanovanjske hiše, šole, zdravstveni objekti, ceste, vodovodi, PTT omrežja, elektroomrežja. Najhuje pa je nedvomno to, da so v trenutku bili številni občani brez strehe. Samo v Posočju je 15. septembra 1976 leta ostalo preko 6.000 občanov brez strehe.

Z naporu prizadetih še posebno s solidarnostnimi sredstvi in aktivnostjo celotne družbe smo uresničili 75 odstotkov nalog pri tresov v Posočju.

Koordinacijski odbor Izvršnega sveta za odpravljanje posledic potresov očeodpravljanju posledic ponuja, da je možno zagotoviti manjkajočih 350 mio din dolgoročnih kreditov z:

- nadaljnjo podporo družbenopolitičnih organizacij, združevanja sredstev združenega dela, samoupravnih interesnih skupnosti, bank itd.

Za dokončanje akcije odpravljanja posledic potresov v Posočju predstavlja nezagotovljena sredstva v višini 350 mio din velik finančni in politični problem, ki ga moramo rešiti s predloženimi rešitvami. Koordinacijski odbor za odpravo posledic potresov predlaga SZDL in Zvezi sindikatov Slovenije, da s posebnim pismom obvesti družbenopolitične organizacije v občinah, ki še niso pristopile k podpisu dogovora o združevanju stanovanjskih sredstev v višini 150 mio din. V pismu naj obrazloži pomen združevanja sredstev za odpravo posledic potresa v Posočju.

Koordinacijski odbor za odpravo posledic potresa meni, da se lahko organi, ki so bili ustanovljeni za odpravo posledic potresov po zagotovitvi 350 mio din dolgoročnih kreditov (za Posočje) razrešijo in prevzamejo njihove naloge samoupravni organi v občinah. Hitra in učinkovita solidarnostna aktivnost posameznikov in širše družbe prizadetim območjem potrjuje, dobro organiziranost družbe, kot celote in afirmira samoupravni socialistični sistem v očeh posameznika in širše svetovne javnosti.

Organizacijskim oblikam velja zato pri podobnih akcijah posvetiti posebno skrb, ker je vsebina mnogo krat odvisna tudi od nage organiziranosti.

ODLOK O SPREJEMU PROGRAMA NASELJA URBANISTIČNEGA IN TURISTIČNEGA CENTRA PODLEHNIK

Z izgradnjo hitre ceste Ptuj — Macelj so bili ustvarjeni pogoji za hitrejši razvoj kraja Podlehnik in njegovega območja. Zato je bil v letu 1973, kot dopolnitev odloka o urbanističnem redu, sprejet program razvoja naselja Podlehnik in njegovega območja z namenom, da se zagotovi skladnejši razvoj na tem prostoru glede na nove objekte, ki so turistično pomembni. Program pa ni vseboval rešitve ostalih potreb gradnje: oskrbnih objektov, stanovanj in industrijsko proizvodnih objektov.

(Nadaljevanje na 13. strani)

Zasedanje zbora združenega dela Skupščine občine Ptuj

(Nadaljevanje z 12. strani)

Zato je bilo potrebno urbanistične dokumente o razvoju tega kraja dopolniti. Zavod za urbanizem Maribor je izdelal novi urbanistični program, ki zajema vse potrebe. Predlog tega programa je bil v obravnavi pri Krajevni skupnosti Podlehnik in so bile dane nekatere pripombe, katere je obravnavala komisija za urbanizem pri Izvršnem svetu Skupščine občine Ptuj. Komisija je predlagala spremembo lokacije proizvodnih objektov v večji oddaljenosti od šole. Z dopolnitvijo urbanističnega programa naselja in turističnega centra Podlehnik, so upoštevane vse pripombe in predlogi, ki so bili sprejeti v času razgrnitve dokumentacije.

Zbor združenega dela je sprejel odlok o urbanističnem programu naselja in turističnega centra Podlehnik v predloženi obliki.

ODLOK O SPREJETJU ZAZIDALNEGA NAČRTA ZA DOM UČENCEV V PTUJU

Z urbanističnim programom za mesto Ptuj je določena stanovanjska cona za graditev družbenih stanovanj v Rabelčji vasi. Vzhodni del tega prostora je urbanistično že obdelan in izdelan zazidalni načrt, ki je delno že realiziran. Za zapadni del tega prostora je izdelan predlog zazidave, ki vsebuje tudi lokacijo za novogradnjo doma učencev, ki se navezuje na srednješolski center.

Temeljna izobraževalna skupnost Ptuj je premoženjskemu pravnemu organu te skupščine predlagala razlastitev vseh zemljišč potrebnih za gradnjo doma učencev v Ptuju, katera je predvidena s programom gradenj domov za učence in študente v SRS v obdobju 1976 do 1980. Koncept zazidave doma učencev je usklajen s predlogom zazidalnega načrta Rabelčja vas — zahod, ki ga je izdelal Zavod za urbanizem Maribor. Dom je lociran v neposredni bližini srednješolskega centra, ki bo v končni fazi izgradnje razporejen z vsemi potrebnimi zunanji rekreacijskimi površinami in spremljajočimi prostori. Prav tako

Varilec

se dom učencev pojavlja kot sestavni del bodoče soseske Rabelčja vas — zahod in je na ta način dana možnost za neposreden — pristen kontakt dijakov z

mestom in njegovo samoupravo.

Gradnja doma učencev bi zajela površino okoli 3 hektarje zemljišč, ki so v zasebni lasti in jih je po-

trebno pridobiti z razlastitvijo. Sredstva za gradnjo doma učencev bo zagotovila republiška izobraževalna skupnost.

J. F.

TABORNIKI NA PREŽIHOVINI '78

Na dopis odreda »Samorastnikov« iz Maribora smo se taborniki in tabornice iz Kidričevega odločili, da sodelujemo na veliki manifestaciji v počastitev 10. kongresa ZSMS in 9. kongresa ZSS na Preškem vrhu, kjer je bil zbor ter proslava v počastitev velikega revolucionarja in slovenskega pisatelja Lovra Kuharja — Prežihovega Voranca.

Lovro Kuhar — Prežihov Voranc

Zbrali smo se zjutraj ob 6. uri na avtobusni postaji v Kidričevem, kjer smo svoje stvari odložili v nahrbtnike in počakali na avtobus. Povabili smo tudi dve učenki iz OŠ »Boris Kidrič« Kidričevo, ki sta bili v preteklem letu vzgled cele šole z dobrim uspehom in vzor vseh učencev. Pri vstopu v avtobus smo se poslovili od staršev in krenili proti Mariboru. Na avtobusu je bilo precej živahno, saj je bila večina MČ (medvedki in čebelice), imeli pa smo »murne«, to so predšolski otroci. Pot nas je vodila ob reki Dravi do Raven na Koroškem, kjer je bil zbor vseh udeležencev pred spomenikom NOB. Formirala se je

kolona po štiri. Praporščaki, so s praporji in zastavami prešli na čelo kolone in vodili kolono, ki je bila zelo dolga, čez Ravne, Šanca na Preški vrh, kjer je bila proslava. Čeprav je bila pot zelo dolga, približno dve uri peš, smo jo premagovali s pesmijo, ki se je slišala iz mladih ust vse do vrha. Pred pričetkom proslave je godba iz Raven zaigrala jugoslovansko himno. Vse udeležence na tej manifestaciji sta pozdravila predstavnik ZSMS in predstavnik Tabornikov,

oba iz Raven. O veliki dediščini Kefrovega mlina so pripovedovali mladi iz Ravenske železarne. Slavnostni govor in pozdravno pismo je prebral delegat zveznega kongresa ZSMS. Nato je bil kulturni program, pevski zbor pa je za konec proslave zapel nekaj pesmi. Dovolite mi, da ob koncu proslave podam del govora, ki nam bo ostal v trajnem spominu na PREŽIHOVINI 78.

»Spomin na čase v katerih se je rodila naša domovina, ne bo nikoli umrl v naših srcih. To so vrednote, ki jih ne bo mogel izbrisati čas, saj so zanje umirali naši očetje, vsi si moramo prizadevati, posebno pa še mi mladi, da bomo te vrednote razvijali v resnične odnose med ljudmi, v humane enakopravne odnose, v razumevanje vseh ljudi na svetu. Očetje so s krvjo branili svojo zemljo, da bi lahko sami razpolagali s plodovi svojega dela, govorili in peeli v svojem jeziku.«

Po končani proslavi okrog 12. ure, smo se v koloni in s pesmijo vračali nazaj v Ravne, kjer nas je čakala topla malica. Poslovili smo se od ostalih ter krenili proti Velenju, kjer smo si ogledali kip predsednika republike tovariša Josipa Broza Tita, nato pa smo krenili do velenjskega jezera, kjer smo se sprostiti od napora.

Z avtobusom smo se nato odpeljali po »Sloveniki« do Slovenske Bistrice, nato krenili proti gradu Štaten-

berg, kjer smo se malo okrepčali in nato v Kidričevo prispeli okrog 20. ure. Na avtobusni postaji so nas že čakali starši, z veseljem, da smo vsi živi in zdravi prispeli domov. Po zboru smo se poslovili drug od drugega in odšli vsak na svoj dom.

S tem se je tudi končal naš izlet z zadovoljstvom, da smo lahko sodelovali na veliki manifestaciji v čast 10. kongresu ZSMS in 9. kongresu ZSS.

Mirko NEZMAH

Prežihovina

Nezgode v mesecu septembru 1978

	Na delu	Na poti	Skupaj
TOZD Predelava aluminija	2	—	2
TOZD Glinica	1	1	2
TOZD Vzdrževanje	3	2	5
TOZD Promet	1	—	1
DS SS	2	—	2
Skupaj:	9	3	12

VZROKI NEZGOD

- udarec ob predmet
- vrezlina
- stik s skrajnimi temperaturami
- padec osebe

TOZD PREDELAVA ALUMINIJA

1. Janez Kotar, mat. št. 4401 iz predelave aluminija, se je poškodoval 24. septembra. Pri čiščenju livnega korita na peči 58 se je udaril z ročnim kladivom po palcu leve roke. — Vzrok nezgode: nepazljivost in neprimeren način dela.

2. Bojan Vreže, mat. št. 4918 iz predelave aluminija, se je poškodoval 3. septembra. Pri nastavljanju livnega stroja 28 za vlivanje brame 600/406 je prišlo do manjše eksplozije pri čemer je imenovanega tekoči aluminij lažje opeknel po kolku, trebuhu in po desni nogi.

TOZD GLINICA

1. Ciril Brunčič, mat. št. 1957 iz tekočega vzdrževanja glinice, se je ponesrečil 12. septembra. Nezgoda se je pripetila v sanitarni I. Pri kopanju po končanem delu je stopil na košček razbite steklenice in si poškodoval peto desne noge.

TOZD VZDRŽEVANJE

1. Franc Klasič, mat. št. nja, se je ponesrečil 18. septembra. Nezgoda se je pripetila v kalcinaciji II.

pri prenašanju maziva. Pri hoji po stopnicah navzgor se je spotaknil in pri lovljenju navnotežja je udaril z desno roko po stopnicah. Utrpel je poškodbo zapestja desne roke.

2. Jože Murata, mat. št. 3403 iz strojnega vzdrževanja, se je ponesrečil 11. septembra. Na poti z dela je na cesti Apače — Kidričevo pod železniškim podvozom padel s kolesa in si poškodoval zapestje desne roke. — Vzrok nezgode: vetrni jopič, katerega je imel na krmilu kolesa, mu je prišel med žbice in mu tako zablokiralo kolo.

3. Franc Vindiš, mat. št. 626 iz strojnega vzdrževanja, se je ponesrečil 20. septembra. Nezgoda se je pripetila v strojni delavnici glinice. Pri vrtnanju z ročnim vrtnalnim strojem v pripognjenem položaju, mu je postalo slabo in je izgubil zavest. Pri padcu je udaril z glavo po kovinasti posodi za pranje strojnih delov.

4. Anton Rampre, mat. št. 407 iz strojnega vzdrževanja, se je ponesrečil 1. septembra. Nezgoda se je pripetila na poti z dela pred 4549 iz strojnega vzdrževanja upravnim poslopjem. Pri vključevanju s kolesom v promet iz tovarniške ceste na cesto Apače — Kidričevo, je izsiljeval prednost pred osebnim avtomobilom. Ta pa ga je zbil po cestišču in pri tem se je

Iz strojne delavnice

imenovani težje poškodoval.

5. Ivan Židov, mat. št. 4500 iz strojnega vzdrževanja, se je ponesrečil 5. septembra. Nezgoda se je pripetila v kotlarni. Pri rezanju vmesne stene v krämerjevem mlinu z avtogennim aparatom se je vnel premogov prah. Ponesrečenec je pri tem dobil lažje opekline po zapestju obeh rok, čelu in spodnji ustnici.

TOZD PROMET

1. Marko Prepelič, mat. št. 611 iz prometa, se je ponesrečil 20. septembra. Ponesrečenec je delal pri

polnjenju hidrata v železniških vagonih. Po končanem polnjenju je s sodelavcem nameščal premočno streho vagona. Pri tem opravilu, si je poškodoval desno roko do zapestja.

DS SKUPNIH SLUŽB

1. Franc Murko, mat. št. 4653 iz DS SS — Investicijski sektor, se je ponesrečil 11. septembra. Ponesrečenec je šel na delo. Pri hoji po stopnicah upravnega poslopja je stopil na rob stopnice, pri čemer je padel in si poškodoval desno roko od zapestja do kolca.

2. Janko Meglič, mat. št. 4192 iz DS SS — investicijski sektor, se je ponesrečil 18. septembra. Ponesrečenec je sodeloval pri sindikalnem tekmovanju pri igranju nogometa. Med tem je padel in si poškodoval roko v zapestju.

TOZD GLINICA

1. Jože Dikavčič, mat. št. 2957 iz glinice, se je ponesrečil 19. septembra. Ponesrečenec se je peljal s kolesom iz smeri naselja proti tovarni. Nasproti je pripeljal neznan motorist ter ga zbil po cestišču. Poškodoval si je lakete in ramo desne roke.

JESENSKE KRVODAJALSKE AKCIJE

Potrebe po predragoceni tekočini — krvi, so v jesenskem času še bolj problematične. Delo, ki se odvija v zvezi s pravilom ozimnice, je vezano na jesensko muhasto vreme — tu pa je tudi vzrok, da je možnost za poškodbe dosti večja. Težke operacije želodčnih bolnikov se vršijo tudi v takem prehodnem obdobju. Je pa prisotna tudi prenekatera žalostna ugotovitev prometnih nesreč, katerim botruje neprevidnost in seveda prisotnost alkohola, saj se prav v tem času opravljajo trgatve v naših goricah.

Da bi bilo krvi dovolj — spet prosimo, zdrave delavce, naj se pridružijo našim vestnim krvodajalcem, morda bo tem potrebna pomoč že jutri. Darovanje krvi je znak človečnosti, odvzem pa je neboleč in za zdravje neškodljiv, kar vam lahko zagotovo potrdijo vaši prijatelji, kateri že da-

rujejo kri — morda tudi za vas.

Zato še enkrat — pridružite se nam!

Stanko Zupančič

KRVODAJALCI IZ TGA KIDRIČEVO — DAROVALCI KRVI DNE 21. 9. 1978

1. Jerič Franc, 1925 — Sikole 50; 2. Turk Franc, 1932 — Kajuhova 3; 3. Serdinšek Anton, 1945 — Apače 137; 4. Mlakar Alojz, 1953 — Potrčeva 32; 5. Gajser Alojz, 1959 — Stanečka vas 12; 6. Horvat Janez, 1941 — Kidričevo 10; 7. Strucl Mirko, 1940 — Njiverce 13; 8. Hameršak Franc, 1946 — Zagrebška 2; 9. Turk Jože, 1944 — Gerečja vas 33; 10. Šori Martin, 1934 — Kicar 86; 11. Bauman Jože, 1939 — Mihovci 17 a; 12. Juriševič Ivan, 1953 — Apače 175; 13. Kelenc Ivan, 1956 — Formin 30; 14. Premzl Vlado,

1947 — Kidričevo 8; 15. Žuran Miro, 1956 — Zg. Hajdina 200; 16. Prčec Stanko, 1946 — Apače 108; 17. Majcen Jože, 1937 — Kidričevo 15; 18. Pulko Stanko, 1929

— Zg. Hajdina n. h.; 19. Pukšič Franc, 1935 — Formin 59; 20. Škarja Ankica, 1949 — Kidričevo 6; 21. Turk Alojz, 1939 — Kidričevo 9; 22. Murata Srečko,

1946 — Kidričevo 1; 23. Purman Ivan, 1951 — Medvece 13; 24. Plajnšek Milan, 1955 — Reševa 26; 25. Jerenko Jože, 1936 — Gerečja vas 84; 26. Gregorec Vlado, 1949 — Podgorci 28; 27. Lendero Franc, 1957 — Apače 104; 28. Tomanič Jože, 1957 — Kungota 68; 29. Brglez Ivan, 1939 — Stogovci 3; 30. Resman Jože 1, 1942 — Podvinci 68 a; 31. Znidarič Jože, 1949 — Zg. Jablane 4 a; 32. Pišek Ciril, 1951 — Gerečja vas 40; 33. Srečkovič Borut, 1953 — Rajčeva 4; 34. Horvat Janez, 1934 — Poljska 2; 35. Spolenak Branko, 1954 — Mejna c. 2; 36. Sok Anton, 1940 — Moškajnci 73; 37. Zupančič Milan, 1957 — Potrčeva 40; 38. Kirič Janko, 1953 — Kidričevo 5; 39. Krajnc Jože, 1954 — Zamušani 83 a; 40. Sukanec Anton, 1935 — Kidričevo 4 in 41. Kirbiš Janko, 1946 — Draženska 31.

Stanko Zupančič

Odlitki

KAKO BOMO IZBIRALI IN NEGOVALI SMUČI

Smučarska sezona je pred vrati. Marsikdo, ki namerava kupiti nove smuči, se je znašel pred vprašanjem, kakšne naj izbere, da bodo ustrezale njegovemu znanju in načinu smučanja. Za uspešno smučanje pa je pomembna ne le prava izbira, temveč tudi priprava in nega smuči.

IZBIRA SMUČI

Če je le mogoče, naj se kupec odloči za vrsto smuči, še preden stopi v trgovino. Najboljša pot do prave odločitve je nasvet strokovnjaka, ki smuči pozna. Ne bo pa odveč, če imamo priliko, da smuči tudi prej preskusimo. Seveda mora dolžina teh smuči ustrezati telesni višini. Zato že na začetku spoznajmo, kakšne so primerne dolžine za posamezne tipe smuči.

V tabeli so poleg predlaganih dolžin prikazane tudi 4 kategorije smuči, ki jih izdelujejo v Elanu. Namen takega prikaza je na preprost način seznaniti kupca z različnimi smučmi, ki se razlikujejo funkcionalno, in kar je pri izbiri v trgovini posebno važno, tudi po obliki.

Pri odločanju za vrsto smuči, primernih za naše znanje smučanja, naj nam dodatno pomaga tudi opis kategorij.

1. KATEGORIJA

Smuči za tekmovalce, športne smučarje in smučarske učitelje (RC, MC, TC)

Smuči so oblikovane in grajene po metodi UMILINE, ki so jo razvili v Elanu. Posebnost teh smuči je, da so univerzalne. t. j. uspešne za slalom in veleslalom, tekmovanja, hkrati pa jih zelo cenijo smučarji, ki obvladajo tehniko smučanja aktivnega obremenjevanja in razbremenjevanja. RC smuči so odlične za ledena in trda smučišča, MC in TC smuči pa priporočamo za teptana negovna smučišča.

2. KATEGORIJA

Smuči za napredne smučarje (CR, Ranger, TL-705)

Smuči imajo vse prvine novega geometrijskega oblikovanja, le da te niso izrazito poudarjene. Smučanje s takimi smučmi je lahkotnejše tudi za manj izurjene in kondicijsko manj pripravljene smučarje. Priporočamo pa, da se zanje odločajo smučarji, ki so končali smučarski tečaj in vsaj pasivno obvladajo tehniko obremenjevanja in razbremenjevanja.

3. KATEGORIJA

Kratke smuči (Grad, Tempest, Swing style, Hot dog in najnovejši Hobby Short)

Smuči so primerne za smučarje, ki nimajo šport-

nih ambicij, pač pa uživajo v lahkotnem vijuganju z vzporedno ali pluzno tehniko smučanja. Smuči so širše od normalnih, zato so odlične tudi za neteptana smučišča in visokogrsko smučanje, kjer ni potrebna učinkovitost robnikov na ledu.

Kratkih smuči za odrasle smučarje ne smemo zamenjati z mladinskimi ali celo z otroškimi smučmi, ki so prav tako kratke, vendar grajene za smučarje s telesno težo 30–50 kg. V podskupino mladinskih otroških smuči v skupini 1 in 2 spadajo vse smuči, ki so krajše od 175 cm.

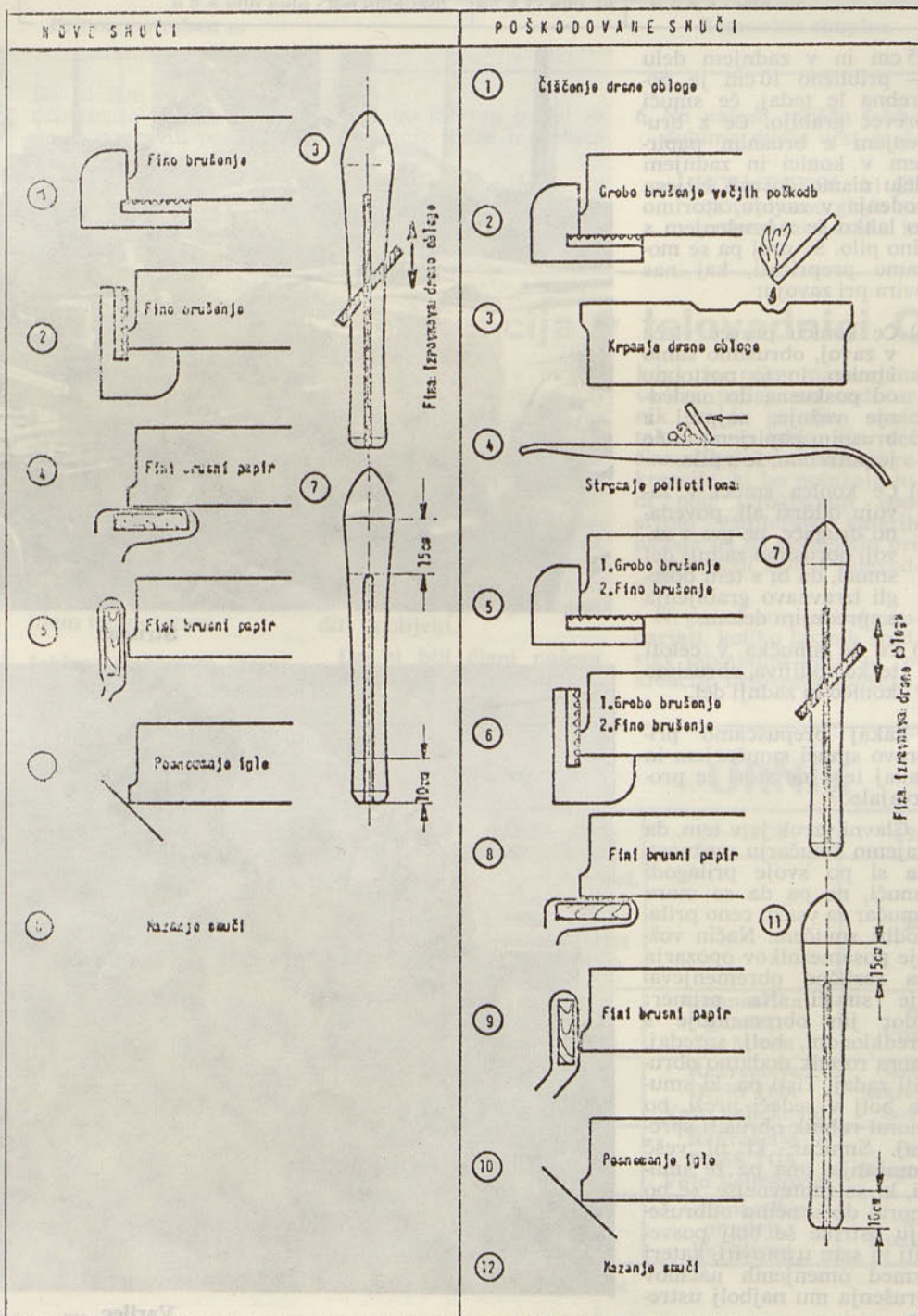
4. KATEGORIJA

Compact smuči (Fun short, Swing profesional)

Ko so smučarji in učitelji smučanja ugotovili prednosti kratkih smuči, so proizvajalcem smuči zadali na-

Pred avtogenim rezanjem

logo, naj razvijejo kratke smuči, ki bi bile dovolj kompaktne tudi za odrasle izvežbane smučarje (od tod ime) in bi imele podobne vozne lastnosti kot normalno dolge. To pomeni, da bi bile lahko vodljive kot kratke, toda še vedno učinkovite na trdnih in ledenih smučiščih.

Širina smuči se giblje med širino kratkih (skupina 3) in širino normalnih smuči (skupina 1 in 2). (Glej razpredelnico!) Stranski lok je izrazitejši od stranskega loka kratkih smuči, zato je učinek robnikov na ledu večji. Namenjene so izvežbanim smučarjem — poleg normalnih smuči — kot dodatni par za smučanje po grbinastem terenu, bodisi s spomladanskim zrnatim ali gnlim snegom, ali na lednem, trdem smučišču. Močno zaobljena (lopatasta) konica ugodno vpliva na vožnjo v globokem snegu, ki skupno s kratkim zadnjim delom, — ta se laže vgreza v sneg — drži krivine smuči na površini snega.

Mladinske smuči

Tudi mladi smučarji si lahko izberejo primerne smuči. Aktivni mladinski tekmovalci naj segajo po RC smučeh, dolgih od 150 do 170 cm, ki so grajene popolnoma enako kot smuči, ki jih vozijo njihovi starejši vzorniki. R impulz bo zadovoljil mlade smučarje, ki začenjajo tekmovalni, nimajo pa še tekmovalnih izkušenj. Dolžino njihovih smuči naj vedno določa trener, ki najboljše pozna sposobnosti mladega tekmovalca. Mladi smučarji, ki se ne navdušujejo za tekmovalno smučanje, naj za začetek ne bodo preveč zahtevni. Zavedati se mo-

(Nadaljevanje na 16. strani)

KAKO BOMO IZBIRALI IN NEGOVALI SMUČI

(Nadaljevanje s 15. strani)

rajo, da njihovo znanje smučanja raste iz leta v leto. Zato naj se za začetek zadovoljijo s smučmi J-702, Red flex in Blue flex in dolžine, ki jih priporočamo v razpredelnici. Zaradi telesne rasti in večjega znanja bodo tako in tako potrebovali vsako leto nove smučmi. Najprej Ranger, nato CR in ko bo njihovo znanje smučanja na primerni višini, šele TC, MC in RC.

PRIPRAVA IN NEGOVANJE SMUČI

Pod pripravo smučmi razumemo drsne obloge in jeklenih robnikov. Naloga robnikov ni samo v tem, da ščitijo spodnje robove smučmi pred poškodbami, pač pa, da v vijuganju, predvsem na ledenih smučiščih, preprečijo nezaželeno prekomerno oddrsavanje smučmi. Toda preostro grabljenje in oprijemanje na ledu ali trdo steptanem smučišču neugodno vpliva na lahkotnost smučanja.

Smučmi s strojno obdelano drsno ploskvijo imajo ostre robnike in na drsni strani zelo fine raze, ki potekajo v vzdolžni smeri. Izkušeni smučarji poznajo negativni učinek takih robnikov. Pri blažjem zavoju, t. j. pri manjšem naklonu smučmi na teren, take smučmi v zavojih ne oddrsavajo enakomerno, pač pa jih »vleče« naravnost. Še slabše je z rabljenimi smučmi s poškodovano drsno ploskvijo. Pri smučanju na slabih smučiščih (skale, kamni, korenine, ipd.) nastanejo na drsni oblogi in robnikih poleg drugih poškodb tudi vzdolžne raze od finih do grobih oblik. Te raze delujejo kot žlebiči, ki vodijo smučmi naravnost in otežujejo vodenje smučmi v zavoj, še posebno pri manjših hitrostih. Zato je že pri novih smučeh zelo pomembno, da robnike zgladimo s fino pilo in nato še s finim brusnim papirjem (gran. 280), ki ga ovijemo okrog ploščatega predmeta (pila, deščica, ipd.). Brušenje in glajenje je prav tako potrebno pri rabljenih poškodovanih smučeh, ko smo s polietilensko svečko že zapolnili vdolbine in raze ter s strgalom (Zieklinge) odstranili odvečni nanos.

Zelo važno je, da novim ali rabljenim, že popravljenim smučem nato s finim brusnim papirjem odvezamo brado (iglo), ki je nastala pri prejšnjem brušenju. Brusni papir nastavimo na robnik pod kotom 45° in z njim v dveh potezah povlečemo po vsej dolžini robnika. Dodatna otopitev — brušenje robnikov v konici — približno

1. KATEGORIJA	2. KATEGORIJA	3. KATEGORIJA		4. KATEGORIJA	
RC, MC, TC	CR, RANGER, TL 705	J 702, RED FLEX, BLUE FLEX	GROB., TERPEST, SWING, STYL., HOT DOG	HOBY SHORT	SWING PROFESSIONAL, FUN SHORT
MOŠKI: dolžina smučmi - tel. višina + 20 do 30 cm ŽENSKE: dolžina smučmi - tel. višina + 10 do 20 cm		MOŠKI: dolžina smučmi - telesna višina ± 5 cm ŽENSKE: dolžina smučmi - telesna višina do 10 cm			

15 cm in v zadnjem delu — približno 10 cm je potrebna le tedaj, če smučmi preveč grabijo. Če z brušenjem z brusnim papirjem v konici in zadnjem delu nismo dosegli lažjega vodenja v zavoj, storimo to lahko še z brušenjem s fino pilo. Še prej pa se moramo prepričati, kaj nas ovira pri zavoju:

- Če konico preveč vleče v zavoj, obrusimo samo konico, in to postopno od poskusne do naslednje vožnje, najprej z brusnim papirjem, in če je potrebno, še s pilo.
- Če konica smučmi v zavoju oddrsi ali, povedano drugače, ne gre v zavoj, obrusimo zadnji del smučmi, da bi s tem dosegli izravnavo grabljenja s sprednjim delom.
- Če je smučka v celoti težko vodljiva, obrusimo konico in zadnji del.

Zakaj prepuščamo pravo smučmi smučarjem in zakaj tega ne stori že proizvajalec?

Glavni vzrok je v tem, da dajemo smučarju možnost, da si po svoje prilagodi smučmi, ne pa da se mora smučar za vsako ceno prilagoditi smučem. Način vožnje posameznikov opozarja na različno obremenjevanje smučmi. Na primer: kdor jih obremenjuje s predklonom, bolj spredaj, mora robnik dodatno obrusiti zadaj. Tisti pa, ki smuča bolj v sedeči preži, bo moral robnik obrusiti spredaj. Smučar, ki ni več smučanja, ima pa že smučmi, ki so zahtevnejše, se bo moral dodatnemu odbrušenju ostrine še bolj posvetiti in sam ugotoviti, kateri izmed omenjenih načinov brušenja mu najbolj ustreza.

Strojno brušenje drsne strani robnika ne more nadomestiti ročnega brušenja. Zato je nujna ročna dodelava s fino pilo in kasneje še s finim brusnim papirjem, s katerim dosežemo zglajeno površino.

Kako pa je z drsno polietilensko oblogo?

Obloga mora biti ravna. Če na robnike postavimo ravnilo, mora biti svetlobna rega po vsej dolžini smučmi enakomerna. Zmotno je mišljenje, da minimalna rega (0,1, do 0,2 mm) kvarno vpliva na lahkotnost vijuganja.

Smučka je v zavoju vedno postavljena na teren pod večjim ali manjšim kotom in rega v omenjenih velikostih zato ne zahteva korekcije nagiba. V smuku

(Nadaljevanje na 17. strani)

Strugar

Varilec

KAKO BOMO IZBIRALI IN NEGOVALI SMUČI

(Nadaljevanje s 16. strani)

naravnost lahko deluje kvečjemu pozitivno. Gladkost drsne obloge je pogoj za dobro in uspešno mazanje. Dobro mazane smuči pa so mnogo lažje vodljive. To velja še posebno za slabše smučarje, in sicer ne zaradi doseganja večjih hitrosti (slednjo lahko zmanjšuje ali kroti s smučarskimi liki, ki jih pač obvlada), pač pa z mazanimi smučmi lažje prilagodimo telo v nevarnih labilnih situacijah neposredno pred morebitnim padcem. Mazanje je potrebno tudi zaradi zaščite polietilena pred oksidacijo in obrabo (erozijo). Smučar, ki smuča tedensko enkrat do dvakrat in še med dopustom, mora smučmi mazati vsaj trikrat do štirikrat v sezoni. Nekateri proizvajalci smučmi impregnirajo drsno oblogo že v tovarni. Toda ta impregnacija je le osnova za nadaljnje mazanje in zaščita pri daljšem uskladičenju pred prodajo.

Kako mažemo?

Dršno oblogo novih ali rabljenih smučmi, ko so že zakrpane in obrušene z grobo čistilno krpo (za čiščenje kuhinjske posode), očistimo opiljkov in druge umazanije. Če je potrebno, uporabimo lahko tudi špirit ali topilo za lak. Ne smemo pa čistiti z jekleno volno. Na dobro očiščeno dršno oblogo z zmerno toplim likalnikom naneseemo (topimo) mažo in jo nato še zlikamo. Površino ostrgamo s plastičnim strgalom. Če to operacijo mazanja dvakrat ali trikrat ponovimo, bomo dobili dovolj obstojno površino za nekajdnevno smučanje.

Ob nanašanju odpremo s toplim likalnikom pore v polietilenu, da lahko pro-

nica maža v polietilen. Likalnik naj ne bo segret več kot 100—120°C, ker se pri višji temperaturi maža kvari. Tudi polietilen je občutljiv za višje temperature. Drsenje likalnika mora biti enakomerno brez zastavljanja.

Pri strganju odvečnega nanosa je treba mažo odstraniti do drsne obloge. Smučka drsi po prepojenem polietilenu, ne pa po površinskem sloju maže. Drgnjenje s kocko maže — mazanje v hladnem stanju nima zato nobene vrednosti. Drugače pa je z razpršili in mažami v tubah. Teh nikoli ne ogrevamo ali zalikamo z likalnikom, pač pa jih zgladimo s krpo. Zato je tudi tako mazanje kratkotrajne vrednosti in le izhod v sili.

Pribor, potreben za mazanje smučmi

1. Da bi čim lažje in bolj učinkovito pripravili nove in popravili poškodovane robnike, svetujemo, da si vsak smučar priksrbi zelo priročno pilo »SKI START«, ki jih izdeluje tovarna pil »TRIGLAV« iz Trziča. Pila je z ene strani fino, z druge strani pa grobo funkcionalni ročaj. Poleg SKI STARTA je za izravnavo celotne drsne obloge potrebna še specialna ploščata pila za smučmi, ki bo priložena SKI STARTU. Tisti pa, ki SKI START že imajo, jo lahko kupijo dodatno v trgovini Elan.
2. Star električni likalnik za nanašanje maž, po možnosti z uravnavanjem temperature.
3. Jekleno strgalo za strganje polietilena z zakrpanih smučmi.
4. Plastično strgalo za strganje maže. Na strgalu

Remontna skupina

5. Čistilne grobe krpe za čiščenje kuhinjske posode.

6. Na našem tržišču lahko dobimo dvoje vrst maž: — HOLMENKOL, ki jih uporabljamo glede na temperaturo zraka in

— TOKO, ki jih uporabljamo glede na temperaturo snega.

A. P.

Literatura: Telesna kultura

Rekreacija v telovadnici OŠ Kidričevo

Veliko je bilo v našem glasilu že napisanega, kaj pomeni rekreacija, zato se je tudi letos TVD PARTIZAN Kidričevo zavzel, da bi bila telovadnica čim bolj izkoriščena v popoldanskem času in to za občane KS iz Kidričevega in vse delavce našega kolektiva, kateri so s svojim delom in udeležbo pomagali zgraditi ta objekt.

Da bi bili člani našega kolektiva bolj seznanjeni,

kdaj je njim namenjena vadba, prilagamo tudi urnik, ki je prirejen samo tako, da se lahko čim več članov kolektiva udeleži rekreacije, ki bo potekala tudi pod strokovnim vodstvom vaditeljev, katerih naloga je, da pomagajo pri organizaciji dela v telovadnici.

Ni potrebno posebej poudarjati, koliko lastnih sredstev odvajamo prav za rekreacijo delovnega človeka,

zato imamo tudi pravico, da to vlaganje lastnih sredstev izkoristimo.

Prav bi bilo, da člani kolektiva, ki se redno ukvarjajo z rekreacijo, povedo svojim tovarišem počutje, ki jim ga daje dve ali triurna sprostitve v telovadnici. Ne odlašajte in pridružite se nam, že aktivnim rekreativcem.

Stanko Zupanič

URNIK

Dan	Ura	15.30—18	18—19.30	19.30—21	Opozorilo!
Ponedeljek		Košarka osn. šola 15.30—17	Predšol. otroci 17—18 Hertiš Silva	Ženske	Koristniki telovadnice morajo upoštevati sledeče: 1. Obvezna uporaba copat! 2. Prepovedan vstop v telovadnico brez vaditelja ali skrbnika! 3. Vsak lom ali okvaro na orodjih, obvezno prijaviti! 4. Strogo prepovedano igranje nogometa!!!
Torek		Košarka osnovna šola	Gimnastika pionirji Pal Miran	Karate Vovk Nerio	
Sreda		Košarka osnovna šola	Rekreacija DSSS TGA Vojo Veličkovič	Rekreacija starejši občani Šoštar Jože	
Četrtek		Košarka osnovna šola	Rekreacija DSSS TGA Vojo Veličkovič	Odbojka Drago Ačimovič	
Petek		Igre osnovna šola	Gimnastika pionirji Pal Miran	Karate Huzjan Ljubo	

Urnik velja od 16. 10. 1978 dalje

Za UO TVD Partizan tehnični vodja
Drago Ačimovič, l. r.

Iz obrata za predelavo žlindre

! ? Disciplinski ukrepi ! ?

V smislu 34. člena samoupravnih sporazumov o odgovornosti in obveznosti delavcev v združenem delu TOZD objavljamo naslednje ukrepe:

1. Čeh Albert, mat. št. 4563, roj. 5. 11. 1955, stan. Bišečki vrh štev. 60, p. Trnovska vas, samski, brez otrok, opravlja dela oz. naloge skladiščnega delavca v TOZD proizvodnja aluminija je kriv, da je dne:

28. 11. 1978 neopravičeno izostal z dela, 12. 4. 1978 neopravičeno izostal z dela 1 uro, 13. 4. 1978 neopravičeno izostal z dela, 18. 4. 1978 neopravičeno izostal z dela 1 uro, 21. 4. 1978 neopravičeno izostal z dela, 26. 4. 1978 neopravičeno izostal z dela 1 uro, 28. 4. 1978 neopravičeno izostal z dela, 3. 5. 1978 neopravičeno izostal z dela, s tem je storil hujšo kršitev delovne obveznosti po členu 11 tč. 1 samoupravnega sporazuma o odgovornosti in obveznosti delavcev v združenem delu TOZD Tovarna aluminija in mu je disciplinska komisija na podlagi člena 9 tč. 3 že cit. sporazuma izrekla **začasno razporeditev delavca na drugo delovno mesto št. 221-2203 pripravnik anode — za čas enega leta.**

2. Milošič Vinko, mat. št. 4193, KV električar TOZD vzdrževanje, roj. 5. 6. 1953, stan. Pleterje 27, p. Cirkovci, poročen, je kriv, da je 27. 1. 1978 žalil in pretepel sodelavca Jernejšek Zdravka, s tem se je nemoralno in netovariški vedel do svojega sodelavca, na podlagi 11. čl. 21. tč. storil hujšo kršitev delovne obveznosti, komisija za disciplino mu je na podlagi 9. čl. samoupravnega sporazuma o odgovornosti in obveznosti delavcev v združenem delu izrekla **javni opomin.**

3. Korošec Marjan, mat. št. 4591, ključavničar II v TOZD vzdrževanje, roj. 2. 12. 1955, stan. Podvinci 135 Ptuj, samski, je kriv, da je dne 9. 3. 1978 — 4 ure, 11. 3., 18. 3., 30. 3., 13. 5. in 17. 5. 1978 po 8 ur neopravičeno izostal z dela, neopravičeno pogosto zapušča delovno mesto (odhodi v čajarno) in ima neodgovoren odnos do dela. Z omenjeno kršitvijo je hujše kršil delovne obveznosti po samoupravnem sporazumu o odgovornosti in obveznosti delavcev v združenem delu TOZD po tč. 1. 11. čl., komisija mu je izrekla ukrep po 9. čl. samoupravnega sporazuma o odgovornosti in obveznosti delavcev v združenem delu: **začasna razporeditev delavca na drugo delovno mesto** za dobo 6 mesecev na dela oz. opravila — 511-17-04 izvrševanje pomožnih ključavničarskih del pri vzdrževanju rotacijskih peči in drobilcev.

4. Mlakar Martin, mat. št. 4144, roj. 5. 11. 1942, stanujoč v Podvincih št. 90, p. Ptuj, samski, oče 1 otroka v starosti 4 let, opravlja dela oz. naloge transportnega delavca v TOZD Promet je kriv, da je dne 26. 1., 27. 1., 25. 4., 26. 4., 29. 4. in 30. 4. 1978 neopravičeno izostal z dela, s tem je hujše kršil delovno obveznost po členu 11 tč. 24, komisija mu je izrekla ukrep na podlagi 9. člena tč. 2 istega sporazuma **javni opomin.**

5. Potočnik Miran, mat. št. 4191, roj. 25. 2. 1952, stan. Sela štev. 38, samski, brez otrok, opravlja dela oz. naloge dostave surovin v elektrolizi A — TOZD Proizvodnja aluminija, je kriv, da je dne 24. 8. 1977 zamudil v službo in okrog 10,30 ure zapustil delovno mesto in odšel domov, 3. 10. 1977 zapustil delovno mesto in odšel 4 ure prej domov,

13. 10. 1977 zapustil delovno mesto in odšel 1 uro prej domov, 14. 10. 1977 zapustil delovno mesto in odšel 1 uro prej domov, 2. 2. 1978 izostal z dela 1 uro, 6. 2. 1978 izostal z dela 6 ur, 8. 2. 1978 izostal z dela 8 ur, s tem je storil hujšo kršitev delovne obveznosti po čl. 11 tč. 1, samoupravnega sporazuma o odgovornosti in obveznosti delavcev v združenem delu TOZD Tovarna aluminija, komisija mu je izrekla ukrep na podlagi 9. člena tč. 2 cit. sporazuma **javni opomin.**

6. Selinšek Anton, mat. št. 4151, roj. 1. 12. 1952, stan. Kidričevo št. 14, opravlja dela oz. naloge transportnega delavca v TOZD Promet, že bil večkrat v postopku, je priv, da je dne 2. 2. 1978 neopravičeno izostal z dela, s tem je hujše kršil delovno obveznost po čl. 11. tč. 1 samoupravnega sporazuma o odgovornosti in obveznosti delavcev v združenem delu TOZD Promet, komisija mu izreče na podlagi 9. člena tč. 2 istega samoupravnega sporazuma **ukrep javni opomin.**

7. Štumberger Jože, mat. št. 4323, elektromehanik III, TOZD Vzdrževanje, roj. 10. 2. 1954, stan. Kidričevo št. 10, poročen, je bil že v postopku in mu je že bil izrečen ukrep, je kriv, da je dne 17. 5. 1978 prišel na delo ob 12. uri in s tem ni

Novi način za evidenco prisotnosti

opravičil 5 delovnih ur. Z omenjeno kršitvijo je lažje kršil delovne obveznosti po SS po točki 2. člena 10, komisija mu je izrekla ukrep na podlagi 9. člena SS o odgovornosti in obveznosti delavcev v združenem delu **javni opomin.**

8. Ivan Sirec, mat. št. 2554, roj. 10. 3. 1937, stanujoč v Trzcu št. 20, p. Videm pri Ptuj, razvezan, oče 3 otrok v starosti od 14 do 17 let, opravlja dela oz. naloge v TOZD Promet kot transportni delavec, je kriv, da je dne 24. 1., 2. 2. in 3. 2. 1978 neopravičeno izostal z dela, s tem je hujše kršil delovno obveznost po čl. 11. tč. 1, komisija mu je izrekla na podlagi 9. člena tč. 2 SS o odgovornosti in obveznosti delavcev v združenem delu TOZD Promet ukrep **javni opomin.**

9. Zidar Marjan, mat. št. 4127, roj. 5. 5. 1952, stan. v Bresnici št. 54, zaposlen v TOZD Proizvodnja aluminija,

opravlja dela oz. naloge anodarja, je kriv, da je dne 2. 2. 1978 neopravičeno oz. predčasno eno uro zapustil delovno organizacijo, dne 14. 2. 1978 neopravičeno oz. predčasno eno uro zapustil delovno organizacijo, dne 15. 2. 1978 neopravičeno izostal z dela 8 ur, dne 23. 2. 1978 neopravičeno oz. predčasno tri ure zapustil delovno organizacijo, dne 28. 2. 1978 neopravičeno izostal z dela 8 ur, dne 1. 3. 1978 neopravičeno izostal z dela 8 ur, dne 23. 3. 1978 neopravičeno izostal z dela 8 ur, s tem je storil hujšo kršitev delovne obveznosti iz člena 11 tč. 1 SS o odgovornosti in obveznosti delavcev v združenem delu TOZD Tovarna aluminija, komisija mu je na podlagi 9. člena tč. 3 že cit. SS izrekla ukrep **začasna razporeditev delavca na druga dela oz. naloge — štev. 231-31-04 čiščenje plinovodnih naprav za dobo treh mesecev.**

Disciplinska komisija

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage žene, mame in stare mame

Pavle Vidovič

rojene Zebec

se iskreno zahvaljujemo vsem znancem in sorodnikom, ki so jo v velikem številu pospremili na njeni zadnji poti v mnogo prerani grob. Globoka zahvala gre tudi vsem, ki so nam pomagali v najtežjih trenutkih ter nas tolažili in bili z nami. Hvala za vence in cvetje ter tolažilne in poslovilne besede ob grobu. Prav posebna zahvala gre vsem nekdanjim sodelavcem, ki so jo poznali v naši tovarni in ji tudi izkazali zadnjo čast oz. slovo. Vsi skupaj se tudi vnaprej zahvaljujemo vsem, ki boste kdaj obiskali njen prerani grob ter ji prižgali svečo ali položili šopek cvetja. Resnično srčna hvala vsem!

Globoko žalujoči: mož Jože, hčerka Lizika z možem ter vnuk in vnukinja, kot vso ostalo sorodstvo

»ALUMINIJ« izdaja delavski svet Tovarne glinice in aluminija »Boris Kidrič« Kidričevo — Uredniški odbor sestavljajo: Viktor Markovič — predsednik, Franc Meško — odgovorni urednik, Srdan Mohorič, Djordje Panzalović, Viktorija Petauer, Stane Medik — Fotografije: Stojan Kerbler, dipl. ing. Tehnični urednik Franček Štefanec — Tisk: ZGEP »Pomurski tisk«, TOZD tiskarna, Murska Sobota — Člani kolektiva in upokojenci dobivajo list brezplačno — Rokopisov in slik ne vračamo.

Oproščeno temeljnega prometnega davka po mnenju Sekretariata za informacije pri IS Slovenije št. 421-1/72 z dne 24. oktobra 1975. Naklada 2700 izvodov.

O alkoholu in alkoholizmu

(11)

Zdravljenje alkoholne bolezni

Bolezen, ki jo povzroči dolgotrajno, čezmerno uživanje alkoholnih pijač — alkoholizem — je **kronične dolgotrajne narave**. Zdravstvene okvare zaradi alkoholizma utegnejo biti psihične ali fizične. So še tudi druge škode. Predvsem jih čutijo alkoholiki sami in njihove družine ter družbenja skupnost.

Zdravljenje kroničnega alkoholizma mora bolniku vrniti duševno (psihično) in telesno (fizično) zdravje in delovno sposobnost, odstraniti pa tudi škodo, ki jih je alkoholizem prizadel ugledu in ekonomskemu stanju alkoholika, njegovi družini in družbi. Poleg vseh teh zahtev pa je zdravljenje alkoholizma veliko težja in zahtevnejša naloga, kakor zdravljenje prenekaterih drugih bolezni. Glede na cilje, ki naj jih doseže to zdravljenje, vidimo, da mora biti dolgotrajno. Omeniti moramo, da alkoholizem izzove odvisnost od alkoholne pijače; alkoholik je voljan žrtvovati zdravje, denar, lastno družino in ugled, samo da bi prišel do pijače. Zaradi tega se pri alkoholikih sčasoma pokaže tudi sprememba osebnosti. Iz prijetnega in dostojnega človeka napravi alkohol tisto, kar vidimo pri kroničnem alkoholiku. Med zdravljenjem še ni dovolj, da alkoholik preneha piti; moramo ga prevzgojiti in mu vrniti njegove nekdanje človeške

lastnosti. Za vse to pa je potrebno dolgotrajno delo v smislu prevzgoje. To delo traja najmanj leto dni, dostikrat pa tudi več let ali celo vse življenje.

Zapomni si moramo, da alkoholik, ki se je kdaj zdravil, ne sme piti nikoli več. Zaužiti ne sme niti najmanjše količine kakršnekoli alkoholne pijače. Alkoholik je za vselej izgubil možnost kontrole nad pitjem alkohola. Zaradi tega se mora alkoholik, ki se je nekoč zdravil, do konca svojih dni docela vzdržati alkoholnih pijač.

Da bi alkoholik to dosegel, je nujno potrebno, da se tudi družinski člani s katerimi živi, vzdržujejo alkoholne pijače. Tu se pa dostikrat delajo napake. Nobena redkost ni, da žena, hišni stanovanec ali prijatelj svetujejo alkoholiku, naj pije samo doma, naj pije pivo, naj pije lažje alkoholne pijače, ne pa žganja itd. Vse to so žalostni primeri nepoučenosti in najpogostejši vzrok, da alkoholik, ki se je nekoč zdravil, znova zabredel v alkoholizem.

Alkoholizem ne prizadene samo alkoholika, temveč tudi člane njegove družine in družbene skupine, v kateri se giblje. Zaradi tega morajo pri zdravljenju alkoholika sodelovati tudi njegovi domači in člani družbenih skupin, v katerih se giblje, prav tako pa tudi okolje, v katerem dela.

Zdravljenje alkoholika je lahko prostovoljno, toda če sam ne privoli in je vrh tega postal nevaren sebi, družini in družbi, se zdravljenje lahko izvede tudi prisilno. Al-

koholik pride na zdravljenje pravzaprav vedno pod nekim pritiskom bodisi, da ga k temu nagonja žena, delovna organizacija, policija ali kdorkoli drug.

V lažjih primerih je možno tudi ambulantno zdravljenje zunaj bolnišnice. Največkrat pa je treba alkoholika vsaj v začetku zdraviti v bolnišnici. Dandanes organizirajo za zdravljenje alkoholikov posebne bolniške oddelke pa tudi cele ustanove.

Pri nas razen bolnišnice Ormož, obstoji tudi **ambulanta za zdravljenje alkoholizma**, ki se nahaja v Ormožu, (dela vsak petek od 14. ure dalje) in prednost takega dela je, da alkoholik ves čas dela, ne loči se od svojega vsakdanjega družbenega okolja in ker se alkoholik že med zdravljenjem navaja, da sam rešuje svoje probleme, ne da bi iskal pomoči v alkoholu.

Ker je alkoholizem obojen celotne družine in ne posameznika, je potrebno, da alkoholik prihaja v ambulanto v spremstvu najbližjega svojca in se skupaj pogovorijo z zdravnikom o nadaljnji obliki zdravljenja.

Alkoholizem zdravijo z zdravili na razne načine in v klubih zdravljenih alkoholikov.

Izmed zdravil s katerimi zdravijo alkoholike, moramo omeniti najprej različne vitamine. Zaradi delovanja alkohola, dostikrat pa tudi zaradi neredne prehrane in okvare prebavil se pri alkoholiku pojavi pomanjkanje posameznih vitaminov, zlasti vitamina B1. Pomanjkanje vitaminov izzove okvare posameznih organov, poseb-

no okvare živčnega sistema, zato je treba to pomanjkanje nadomestiti z zdravili, ki vsebujejo te vitamine. Poleg tega se priporoča tudi dieta, bogata z beljakovinami. Za pomoč pri zdravljenju pa se lahko uporabljajo tudi druga zdravila, ki zboljšujejo stanje posameznih prizadetih organov (jetra, srce) katerih okvaro je povzročil alkohol. Posebno važna so zdravila, za katera se ponavadi domneva, da delujejo neposredno na alkoholizem.

Po II. svetovni vojni so v zdravljenje alkoholizma uvedli sredstvo, ki je postalo zelo popularno pod imenom antabus. To zdravilo ima še druga imena pri nas. Izdelujejo ga tudi pod imenom tetidis. Antabus povzroči pri alkoholiku t.i.m. »kemijsko internacijo«. Že od nekdaj je veljalo, da je treba alkoholika v prvem času zdravljenja internirati (imeti v zaprtem zavodu) in mu tako fizično onemogočiti, da bi prišel do alkoholne pijače. Tako so tudi ravnali. Antabus pa je alkoholiku onemogočil pitje, čeprav je bil na svobodi, zaradi česar niti ni potrebe po fizični internaciji. Zato ga danes pogosto uporabljajo za t.i.m. kemijsko internacijo alkoholikov. Če vzame antabus, alkoholik ne more piti alko-

holnih pijač. Če po antabusu seže po alkoholni pijači, se pojavijo poleg bljuvanja, slabosti, glavobol, razbijanje srca in rdečice znamenja hude zastrupitve, bolnik pa lahko tudi umre. Alkoholik mora torej vedeti, kaj jemlje in mora privoliti v zdravljenje z antabusom. Nevarno je in prepovedano bolniku dajati antabus brez njegove vednosti. Nekateri sostanovanec namreč bi radi alkoholiku dali antabus v hrano brez njegove vednosti.

Pred zdravljenjem z antabusom je treba bolnika pregledati in ugotoviti ali njegovo zdravstveno stanje dopušča takšno zdravljenje. Če bolnik preneha jemati antabus, bo prenehal tudi odpor proti pijači. Zato ima antabus svoj pomen samo tedaj, če bolnik privoli v zdravljenje in če redno jemlje antabus. Danes uporabljajo antabus samo v začetku zdravljenja, dokler jim z uporabo drugih metod bolnika ne uspe v tem smislu preobraziti. Alkoholika zdravijo tudi z uporabo različnih zdravil za pomirjanje. Toda nemogoče je alkoholika ozdraviti samo z zdravili.

Povzeto iz knjige
»Dr. Hudolina«
Dr. Z. I.

Nadaljevanje prihodnjič

Zahvala

Podpisani Rudi Mislovič se najlepše zahvaljujem svojim sodelavcem četrte izmene HB za prijetno presenečenje oz. darilo, ki so mi ga poklonili ob priliki odhoda v pokoj. Nadalje se pristrčno zahvaljujem sindikalni organizaciji TOZD alu-

minij-proizvodnja, za pogostitev in darilo, ki me bo vedno spominjalo na moje 23-letno delo v TGA.

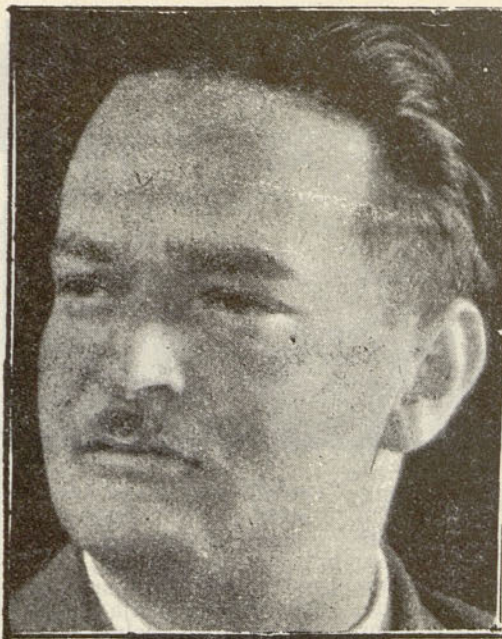
Vsem, prav vsem še enkrat najlepša hvala z željo, da bodo imeli pri nadaljnjem delu čimveč uspeha.

Kidričevo, 29. 9. 1978

Rudi Mislovič

Prenos ponesrečenca v polsko bolnišnico (z vaje civilne zaščite) Foto: Peter Gegić

			KALIJ	OTOK V JADRANU	PLANINARSKI PRIPOMOČ.	SKALNA ČER.	OBJAVA V ČASOPISU	ČARGO IVAN	SESTAVA KRAPJA	POLMER	REKA V JVĚNI AMERIKI
									RECEPT STAREJŠI PISATELJ		
			ROSEN ISTEGA LETA							AVSTRISA MESTO V ČILU	
								RIMSKI HIŠNI DOG			
			ŽILE POGONSKI STROS					NADAV, NAPLA- ČILO			
PERUTNI- NA PTUJ			OBRTNIK LESNE STROKE					MOSKI POTOMEC			
TOVARNA V NISU (EI)			REKA V SZ APARAT ZA ČIŠČENJE				DOMACE Š. IME ESKIMSKA HIČA				
NOVICA				LITER	OBISJEV OTOK VLADAVI- NA						PROSTORI ZA IKONE
MISELNI, IDEJNI VODJA							NEMČIJA NADLEŽ. ŽUŽELKA		ŽENSKO IME (DOROTEJA)	ITALIJA MESTO V ANGLIJI	
SOVIJET- SKA ZVEZA				GRADI- TELJ PLANICE							
TUJE ŽENSKO IME			MESTO NA ITAKI	MESTO V TANZANII OBED							
ODLIČ- NOST							ŠIBOVSKO M. IME TOZD AGIS				
ZAGNA- NOST, PRIVRŽE- NOST							ZVIŠANA NOTA	ČEŠKO: DA HROČE NA TRJI			
MESTO V ZAHODNI NEMČIJI									FILIPIN- SKI OTOK	ŽVEPLO MESTOV ROMUNII	
NOGO- METNI KLUB			TROPSKI LENIVEC MAKEDON- SKI PLES		SLOVENSKI GRAFIK PRISTAN. V ISRAELU						
SEVER		SLONOV ZOB VRHUNSKI ŠPORTNIK					PTIČJA MATI ŠPANSKI SPOLNIK				
NAZIV ZA BRASILCE								VARSTA PREPROBE ZACETEK ABECEDJE			
SRBSKO MOŠKO IME				TGA	PRIPADNI- KI GER- PLEMENE						